

DOMOVINA

Štev. 3.

V Ljubljani, 17. januarja 1919.

Leto II.

Politični shodi JDS.

v nedeljo, dne 19. januarja:

NA SKARUČNI ob 3. popoldne v šoli.

V LUKOVICI ob 3. popoldne v Slaparjevem salonu.

V KAMNIKU ob 3. popoldne v Društvenem domu.

V ŠENČURJU ob 3. popoldne v šoli.

V STRAŽIŠČU PRI KRANJU ob 3. popoldne v šoli.

V LOGARJIH PRI VEL, LAŠČAH ob 2. popoldne v gostilni Vovk.

V GRAHOVEM PRI CERKNICI ob 11. dopoldne v šoli.

V STAREM TRGU ob 3. popoldne pri Ivanu Benčini.

V PREČNI PRI NOVEM MESTU.

Dvoje skrbi.

Položaj, v katerem se sedaj nahajamo, ni ravno zavidanja vreden, kajti terejo nas na vseh koncih in krajih skrbi.

So to predvsem skrbi, ki jih imamo, kako bo z našimi primorskimi pokrajinami, ki nam jih je zasedel pohlepni in zahrbtni Italijan in muči in preganja sedaj naše tamkajšnje ljudstvo. Ne gre mu v glavo, da naši Kraševci in Primorci nočejo razumeti njegove pohlepnosti po naši zemlji, da nočejo kljub vsem italijanskim vabam priznati Italiji pravice do edino našega ozemlja.

Bolijo nas v srce vse duševne in telesne muke, ki jih morajo prestati naši zavedni Primorci in Kraševci, odrezani od nas, oni del našega naroda, ki je vedno tako čvrsto in neomajno stal na braniku zavednosti in ki je vedno tako odločno povdarjal svoje slovenstvo in jugoslovanstvo in tako hrepenel po odrešitvi izpod avstrijskega jarma.

V tej naši boli in skrbi nas vsaj malo tolažijo številne izjave raznih francoskih in angleških mož, ki nas Jugoslovane zagotavljajo, da goji tako francoski, kakor tudi angleški narod gorke simpatije do nas, da so naši ljudje, ki so med vojsko bivali med njimi s svojim delom pripomogli do teh simpatij in da nas ne bodo pozabili pri zeleni mizi na mirovni konferenci, ko se bodo določevale meje naše Jugoslavije.

Tudi besede predsednika Wilsona odposlanstvu italijanskih častnikov ob priliki njegovega poseta v Rimu, da mirovna konferenca ne bo zadostila težnjam italijanskega naroda, bude v nas opravičeno upanje, da zavezniki spoznavaajo, da gredo italijanske zahteve veliko predaleč in da jih bodo na konferenci temeljito pristigili.

Druga skrb, ki nam greni sedanje življenje, je naša Koroška. Nemec, ki nima toliko poguma, da bi začel redno vojsko, poslal je v naše slovenske dele nahujskane in podivjane tolpe, da plenijo in požigajo naše dele Koroške, da tudi ta del zemlje, ki preje ni neposredno občutil grozot in strahot vojne, ne sme ostati nepoškodovan. Nemške tolpe ubijajo naše ljudi in jih mučijo na nečloveški način. Naše ubogo ljudstvo, že preje tako prestrašeno in preplašeno, si ne more pomagati, ker nima moči, niti sile, da bi se uprlo grozovitostim, ki se vrše nad njim.

Treba bi bilo krepke roke, da bi posegla vmes v te žalostne koroške razmere, treba

bi bilo močne vlade, ki bi energično vzela vajeti v roko in temeljito izpodrezala nemškimi tolпам nadaljno početje. Tako pa vidimo, da kljub temu, da nam naša slabost v koroškem vprašanju nakopuje sramoto pred celim svetom, merodajni činitelji igrajo nekako pasivno resistenco in se nočejo lotiti tega vprašanja s tisto energijo, ki jo zahteva. Ta malomarnost je neodpustljiva in bojimo se le, da se nam bo maščevala.

Velik trenutek je našel male in nezmožne ljudi, ki vsak položaj presoja le z ozkosrčnega strankarskega stališča, narodova korist pa jim je deveta briga, kakor so bili na to vajeni pod staro avstrijsko vlado.

Koroško vprašanje moramo rešiti sami in to temeljito, brez vsake popustljivosti in čimprej. Dovolj imamo na razpolago sil in moči, dovolj je še energije in zavesti v našem narodu. Toda lotiti se morajo tega vprašanja močje, ki ga hočejo rešiti v našo korist in ki čutijo v sebi dovolj moči in zmožnosti, da ga povoljno rešijo.

Zgodovina bo sodila, da so bili v prvih dneh svobode v prvi naši Narodni vladi močje, ki jim skupni narodov blagor njihovih korakov ni narekoval, temveč so uravnavali svoje ukrepe le iz vidika svojih strankarskih koristi in vsled strahu za svojo bodočnost.

Boj za Koroško in Štajersko.

Naš položaj na Koroškem se je v toliko izboljšal, da sedaj trdno držimo v svojih rokah železniški predor pri Podrožici, kolodvor in predpolje. Izredni hrabrosti naših fantov je pripisovati, da niso podlegli nemški premoči, kajti mala peščica, celih 23 mož, je držala postojanko proti vsem napadom do srede 8. t. m., ko je stopila v boj prva četa prostovoljske legije. Ko so Nemci spoznali, da je naša hrabra četa dobila ojačenje, hoteli so za vsako ceno vzeti predor, predno pridejo še nova ojačenja našim hrabrim branilcem. 9. in 10. t. m. so večkrat v večkratni premoči navalili na odseku, širokem komaj 300 metrov, streljali s topovi, havbicami in strojnimi puškami tako, da je bil ogenj tako hud, kakor bobnajoči ogenj na soški fronti. Vsi naši telefonski stiki so bili prekinjeni, mnogo strojníc pokončanih. Večina naših častnikov je bila ranjena ali mrtva. Toda naši fantje so se izkazali. Vsi nemški napadi so bili z velikanskimi izgubami za Nemce odbiti. S tem je bila pa tudi izvojevana odločitev za predor pri Podrožici, ki je ostal trdno v naših rokah. Izgubili smo v teh bojih okoli 10 mrtvih in 50 ranjencev.

V teh bojih se je posebno odlikoval desetnik Gostinčar s svojo strojno puško »Ljubico«. Gostinčar se je vedno na najbolj izpostavljeno mesto in sibal ogenj na prodirajoče nasprotnike.

Od 11. t. m. naprej ni bilo večjih bojov, temveč le praske med posameznimi patruljami ter topovski ogenj in iz strojníc. 14. t. meseca pa se je sklenilo med koroškimi Nemci in našim poveljstvom začasno premirje.

Tudi pri Velikovcu so 12. t. m. nemške čete napadle vas Lipo. Bile so pa poyssod odbite. Tudi vsi poznejši napadi so se z izgubami za sovražnike izjalovili.

V smeri iz Borovlj se se Nemci močno utrdili na Malem Ljubelju. V Borovljah samih pa so divjali. Zaprli in pretepli so Slovence Renka, Štangerja, Špeka in dva brata Borovnika. Župniku Trunku, urarju Lečniku in puškariju Borovniku so uničili vse imetje. Renkota so vlačili po blatu.

Na Štajerskem so Nemci napadli naše čete, ki stoje v Lučana h. Napad so izvršile od vsenemških hujskačev nahujskane tolpe, ki so jih vodili nemški častniki. Napadli so od štirih strani, toda krepko so posegli vmes naši fantje od mariborskega polka s strojnícami in zapodili nemške tolpe s krvavimi glavami nazaj.

General Maister se je takoj pripeljal v Lučane in si ogledal pozorišče bojov. Zagrozil je županu v Lučana h, da bo dal takoj trg Lučane zažgati, če se ponove nemški napadi. Nemško nacionalnega hujskača kaplana Pichlerja je dal odvesti v Maribor in zapreti, kar je zagrozil tudi dekanu, če ne bo miren.

V celem je tedaj naš položaj na naši severni meji neizpremenjen. Upamo pa, da se bo vse storilo, da bo kmalu izpremenjen v našo korist.

Neprestana italijanska nasilstva.

Italijani na zasedenem ozemlju povsodi izzivajo Jugoslovane; kjer le morejo, store to. Tako poročajo iz Pulja, da je v tamošnji »Sokolovo« plesno šolo vdrla dvoje italijanskih mladičev z velikimi kokardami, hoteli prisostvovati zabavi. Povedalo se jima je, da ne moreta prisostvovati, ker nista člana. Začela sta se obnašati izzivalno in kmalu nato sta se odstranila, pa tudi kmalu vrnila, to pot z italijanskimi karabinjeri, ki so aretirali štiri člane Sokola, češ, da so razžalili italijansko trikoloro. Sedaj čakajo te žrtve temnice več let. Tako surovo, izzivalno in žaleče nastopajo Italijani sedaj že povsodi na zasedenem ozemlju. — Na Notranjskem pritiskajo na ljudi, naj se izjavijo za Jugoslavijo. Seveda tega nočejo storiti naše poštene slovenske občine, ki komaj čakajo rešitve izpod italijanskega jarma. — Jugoslovanske železničarje preganjajo iz Trsta in Gorice, hoteli tako zmanjšati število Slovencev. Tako je v Trstu prizadetih okoli 100 slovenskih železničarskih družin, katere hočejo kratkomalo vreči na cesto. — Z Goriskega smo že poročali, da bodo morali bivši avstrijski vojaki služiti v italijanski armadi. Sedaj so tam nabili lepake, ki naznanjajo, da so dolžni vsi ti vojaki res služiti v italijanski armadi in sicer da bodo takoj vpoklicani oni letniki, kakor sedaj še služijo v italijanski armadi. — Iz Istre prihajajo poročila, da jo hočejo Italijani kar takoj potučiti. Italijanske oblasti razpošiljajo šolskim vodstvom ukaze, da morajo takoj začeti z italijanskim učnim jezikom v šoli. Zraven zatrjujejo, da je vprašanje glede Istre že rešeno, da ni treba čakati čisto nič na mirovno konferenco. Na škofa Mahniča na Krku so tudi kruto pritiskali Italijani. Zahtevajo od njega, da naj uvede italijanski jezik v cerkve povsodi, kjer je le kak Italijan, drugače ga bodo pa pregnali. — V Trstu sta bila te dni poverjenika Narodne vlade dr. Triller in inženir Remeč radi izmenjave blaga. Italijani so pripravljani, dobavljati sol, riž, južno sadje, testenine, petrolej, strojno olje in premog za plin, v zameno zahtevajo les, železo, premog. Oba poverjenika sta šla potem k ameriški misiji ter jo temeljito informirala o razmerah v Jugoslaviji. Tržaškimi Slovencem pa se godi skrajno slabo. Nad 4000 slovenskih otrok v Trstu je brez šole.

— V Gorici so aretirali sedaj še zdravnika dr. Breclja ter ga menda odpeljali nekam v Italijo. — Italijanski vojaki postopajo z našim ženstvom skrajno surovo. V Podbrdu na Goriškem so te dni prijeli italijanski vojaki tri dekleta, jih vlekli s seboj in imeli pri sebi vso noč. Nič ni pomagal jok in klic na pomoč. Tako se godi tudi drugod s strani poživljenih Italijanov.

Iz Gorice poročajo, da so Italijani aretirali dr. Breclja in ga utaknili v ječo za zločin. Napravili so bili pri njem preiskavo in našli so italijansko kolo in malo kotenine, kar so proglasili za italijansko blago. Dr. Breclj je imel dovoljenje od italijanske vojaške oblasti, da sme obdržati ono kolo, kotenino pa je bila kupila njegova žena že pred časom v Ajdovščini. Nič ni pomagalo, vrgli so ga v mrzlo klet, kjer je moral na golih tleh prebiti celo noč. Stotnik karabinerjev mu je na spraševanje končno odgovoril, da je on politično zelo nevaren človek in da ostane radi tega v zaporu. Dr. Breclja so odgnali v Trst. — Italijani baje zapuste Reko, ker prihaja italijansko vojaštvo v vedno večji konflikt z Angleži, Francozi in Amerikanci. — V Črni gori hujskajo Italijani. Provročili so bili poboje. Sedaj je zopet mir v Črni gori. — V Skader pride okoli 2000 francoskih vojakov. — Iz Postojne poročajo, da so aretirali tam hotelirja Frana Paternosta, ga zvezali in odpeljali v Trst. Zakaj, se ne ve. Pričakujejo se še nadaljne aretacije. — Na Vipavskem so aretirali več ljudi, ki so podpisali izjavo za Jugoslavijo.

Politični pregled.

— Jugoslavija. V Bernu v Švici se je vršila skupščina zastopnikov v Švici živčih Jugoslovancev, ki je odločno protestirala proti priključitvi jugoslovanskega ozemlja Italiji in je tozadevni poziv poslala predsedniku Wilsonu. — Ministrski svet je poveril trem članom ministrstva, da prouče srbsko ustavo in izločijo ona določila, ki se ne morejo uveljaviti na vse ozemlje nove jugoslovanske kraljevine. Nato bo srbska ustava kot začasna ustava proglašena za vso kraljevino SHS. — Začasno Državno veče bo štel 321 poslancev. Na bivšo kraljevino Srbijo jih odpade 107, na Slovenijo 38, na Hrvatsko in Slavonijo 62, na Bosno 50, na Črno goro 14 in ostanek na Dalmacijo, Istro in Vojvodino. — Italijanske vojaške oblasti so obsodile voditelja Sokolov Vitežiča na tri leta ječe, ker je vzkliknil: »Živela Jugoslavija!«. — Predsednika jugoslovanskega mirovnega odposlanstva Nikola Pašiča je sprejel francoski zunanji minister Pichon. Pašič mu je

javil, da bodo zastopali Jugoslavijo na mirovni konferenci on, dr. Trumbić in dr. Vesnić. — V Zagrebu se osnuje posebna komisija, ki bo uredila in nadzirala izvoz in uvoz blaga v Jugoslavijo. — Pri posvetovanjih v Belgradu se je sklenilo, da ostane prehrana še nadalje v državni oskrbi. Proste trgovine zato še ni mogoče dovoliti, ker so potrebe blaga večje, kot pa zaloge in je solidna trgovina nemogoča. Vsa prehranjevalna skupna vprašanja bo reševalo skupno ministrstvo za prehrano v Belgradu. — Po naročilu dr. Korosca sta brzojavno pozvana v Pariz dr. Kovačić in dr. Slavič kot strokovnjaka radi določitve severnih mej Jugoslavije. — Wilson ni hotel sprejeti odposlanstva Italijanov iz Reke, ki je prišlo v Rim, da mu priporoča priključitev Reke k Italiji. — Na Reki je okoli 18.000 italijanske posadke. Prišlo je tudi precej francoskega vojaštva. Reški kapucini so začeli izdajati list v francoskem jeziku, toda italijanska cenzura ga je vedno pobelila, vsled česar so ga prenehali izdajati. — V Zadru so italijanski vojaki napadli in težko ranili srbskega majorja Miliča, ker je branil neko gospodično, ki so jo italijanski vojaki žalili. Vsled tega hodijo po mestu močne angleške, francoske in italijanske patrulje.

— Češkoslovaška država. Vsi češki listi ostro obsojajo atentat na ministrskega predsednika dr. Kramařa. Socijalnodemokratsko glasilo »Pravo lidu« pravi med drugim, da vodstvo stranke obsoja dejanje napadalca in da je stranka srečna, da strelji, oddani na dr. Kramařa, niso pogodili cilja. — Narodna skupščina, ki se je sestala 9. t. m., se je vršila pod vtisom atentata na ministrskega predsednika dr. Kramařa. Predsednik skupščine Tomašek je v imenu cele skupščine čestital dr. Kramařu, da je tako srečno ušel usodi, češ, da je to zgodovinski dan za češki narod. Država rabi mir za delo, da odstrani napake stare Avstrije. — Češki listi pozivljajo češko javnost, naj pomaga Srbom, v njihovi stiski, posebno z obleko in obutvijo, češ da naj Čehi dokažejo Jugoslovancem, da so v veselju in v žalosti njihovi najbližji bratje. — Zbor zapnikov socijalnodemokratske stranke je sprejel resolucijo, s katero obsoja zavratni napad na dr. Kramařa in pozivlja delavstvo, naj ohrani mir in red v interesu države. — Češke čete so zasedle trdnjavo Komarno ob Donavi. — Wilson je odgovoril na novoletno čestitko predsedniku Masaryku, da ga bo veselilo, če bo mogel vedno ostati prijatelj češkemu narodu, da ga veseli njegova samostojnost in da veruje v njegov procvit.

— Poljska. Nemci nameravajo potem, ko bo vstaja v Berlinu zatrta, zabraniti nadaljno prodiranje Poljakov na Poznanjsko, Slezijo in vzhodno Prusijo. — Poljaki se pred Ukrajinci v Galiciji na vsi črti umikajo. Imeli so velike izgube v bitkah pri Ravaruski in pri Lvovu. — Poštni promet v vzhodno Galicijo je ustavljen. — Ententa bo preskrbovala poljsko armado z živili in municijo in bode poslala po potrebi ojačenja.

— Madžarsko. Za predsednika madžarske države je bil proglašen grof Karoly. — Madžarski boljševiki, ki so jih češke čete pregnale iz Požuna, ropajo sedaj južno Donave. — V Budimpešti so prijeli več ruskih boljševikov, ki so prišli tja, da povzročijo take razmere, kot so na Ruskem. — Madžarski ministrski predsednik Karoly je imel pogovor z dopisnikom lista »United Press«, kjer strašno zdihuje nad usodo Madžarske in stavi vse nade na mirovno konferenco in na Wilsona, češ da se madžarskega naroda ne sme zatreti. Gospodarski in političen položaj Madžarov, da je brezupen, kajti, vse vrste živil in druge potrebščine, zlasti premog, so v rokah sovražnih narodov. Budimpešta, da je na poti k največji katastrofi in da če ne pride na pomoč ententa, potem je neizogiben polom.

— Nemčija. Nemški listi poročajo, da je prišlo v Berlin na tisoče ruskih boljševikov, kjer se nahajajo preoblečeni v nemške vojaške. — V Hamburgu je izbruhnila velika stavka pristaniških delavcev. — Nemci so v Belgiji tekom zasedbe odstranili polovico vsega železniškega gradiva. Odvedli so za 1700 km tračnic in se polastili vsega železniškega gradiva, ki je bilo v skladiščih. — Na Bavarskem in Württemberskem so bile pretečeno nedeljo volitve v narodno skupščino. Socijalisti so dobili na Bavarskem 50% vseh glasov, centrum in konservativci (klerikalci) 32%, demokrati 12—14%, ostalo neodvisniki. Na Württemberskem so dobili socijalisti 52 mandatorov, demokrati 38, centrum (klerikalci) 31, konservativci 25 in neodvisni 4 mandate. — V Berlinu so se vršili cel teden veliki boji med socijalnimi demokrati, ki imajo v rokah vlado in med takozvanimi Špartakovci, ki so se navzeli ruskega boljševizma in bi radi vpeljali na Nemškem ruske boljševiške razmere. Vladnim četam pa se je posrečilo Špartakovce premagati, pri čemur so imeli ti več sto mrtvih in ranjenih. 536 upornikov so zaprli, en del pa je s 40 strojnimi pobegnil iz Berlina. Nekaj Špartakovcev pa je še skritih pod strehami nekaterih hiš, odkoder ponoči streljajo na obhodne straže. Po-

Habsburgovci.

Ravnokar prihajajo prav čedne stvari na dan, še vsi se dobro spominjate, zakaj je nastala svetovna vojna. Rekli so vam, da zaradi onega umora v Sarajevu. V resnici so bili vzroki čisto drugi. Nemška nenasitnost in ošabnost je hotela požreti Srbijo, zato so na Dunaju iskali vzroka za vojno. Koliko zgražanja in tarnanja je bilo takrat po naših deželah, koliko se je pisalo proti Srbom, ki so bili utrjeni od dveh vojn in jim niti na misel ni prišlo, da bi bili dražili švabsko kanaliijo ob času, ko so sami potrebovali pomoč. Toda nemški listi so neprestano hujskali in dokazovali, da so Srbi morilci. Zdaj pa je dr. Zibert izdal posebno knjigo, ki nam marsikaj pojasni. Dr. Zibert je živel na Dunaju in je bil v službi bivšega prestolonaslehnika Franca Ferdinanda. V svoji knjigi popisuje, kako so na dunajskem dvoru intrigirali drug proti drugemu. Imeli smo dva prestolonaslednika in oba sta imela svoj dvor (koliko to stane, to ve dobro naš davkoplačevalec) in ti dve stranki sta se med seboj izpodbujali, kakor sta se mogli. — Razni grofje in baroni in njih ženske so delali spletke, da bi na ta način sami sebi pomagali do visokih služb. Grofica Chotek, žena Fran-

ca Ferdinanda, namreč ni bila iz vladarske rodovine, zato bi njeni otroci ne mogli priti na cesarski prestol. Toda ona si je znala pomagati: bila je zvita in podjetna. Najprej si je skušala pridobiti starega cesarja, ki se ni brigal za nobeno stvar več — kar je pri taki starosti samo po sebi umevno. (Kar so o njem pisali: da vstaja ob petih in da ves dan dela — to je bila navadna laž!) Poleg tega je bila grofica Chotek dobra prijateljica z nemškim cesarjem Viljemom. Rabila ga je za svoje načrte, ker je vedela, da Viljem na Dunaju vse doseže, Viljem pa je upal, da bo vplivala na svojega moža, da bo delal vse v zvezi z Nemčijo. Tudi ji je obljubil, da bo posredoval pri dvorih in pri avstrijskih narodih, da ji bodo podarili cesarsko krono v dar. Grofica Chotek je bila zelo častihlepna ženska in je hotela vse to na vsak način doseči. Zato so začeli proti nji delovati pristasi drugega prestolonaslednika, bivšega cesarja Karla in Zite, ker so se bali, da bi jim odšle lepe službe, če bi Chotkova zmagala. Začeli so pisati proti nji pamflete, to so sramotilna pisma. Seveda Chotkova ni ostala nikomur ničesar dolžna, ampak je stalno pazila na vse, kar se je godilo na dvoru — zraven pa je na svojem gradu Konopište kovala načrte. Ta grad Konopište je na Češkem, stal je 10 milijonov kron in nemški

cesar je hodil tja zajce streljat. Ali je tudi kakega kozla ustrelil — kar pri njem ni bila redka stvar — ne vemo poročati. Ljudje iz okolice Konopišta, ubožni češki kmetje, vedo povedati marsikaj o tej cesarski gospodi, ki se je tam shajala in živela v največjih zabavah, za uboge ljudi pa ni bilo skorjice kruha. Nekoč je našla grofica Chotek neko ubogo ženo, ki je nabirala dračje in suha drva po gozdu in jo je nagnala s tatovo. Torej za par vejic je človek tat — če pa milijone krade, — je cesarska visokost. Da bi se staremu cesarju bolj prikupila in da bi dosegla, da bi cesar v oporoki napisal kako željo, ki naj bi n. pr. vplivala na narode, da bi otroci grofice Chotek prišli na avstrijski cesarski prestol — sta se Franc Ferdinand in grofica Chotek začela vtikati v balkansko politiko. Franc Jožef je bil namreč v svoji starosti ves neumen od samega Balkana. Nekdo — najbrže kak »pameten« minister — mu je vbil v glavo, da je bodočnost Avstrije na Balkanu. (Saj so celo — slov. politiki to trobili!) Zato je Chotkova dobro vedela, s čim se mu bo prikupila. In tako je prišlo do načrta, da pojdeta prestolonaslednik in njegova žena v — Sarajevo. Vsak je vedel, da je to nevarno. Toda nasprotna stranka na dvoru je to potovanje zelo — podpirala. Najbrž je, pričakovala, da se kaj zgodi — in se je tega

čas pa bodo vladne čete iztrebile tudi ta skrivališča in napravile mir. — Nemški listi javljajo, da bo Hindenburg prihodnje dni odšel na vzhodno mejo proti Poljakom in da bo tam prevzel obrambo.

— **Nemška Avstrija.** Ententa bo poslala nemški Avstriji za sedaj 24.000 ton žita, 2000 ton maščobe in 750 ton kondensiranega mleka. 8000 ton žita je že na potu iz Italije. — Na Dunaju je sedaj 100.000 brezposelnih. — V parlamentu bodo organizirali varnostno stražo, katere načelnik bo major Höfer.

Politične vesti.

— **Mehkost, popustljivost,** da ne rečemo nezmožnost gotovih članov sedanje Narodne vlade ima velike posledice, povzroča, da gotovi ljudje po deželi počenajo, kar hočejo, pa naj si bo to našemu mlademu državnemu ustroju škodljivo ali ne. Tako vzbuja početje semiškega dekana Dostala veliko ogorčenje pri narodno čutečih ljudeh, ogorčenje pa tudi napram Narodni vladi, ker pušča take škodljivce nemoteno hujskati. Hujska proti Srbiji, hujska proti mobilizaciji, češ da nič nimamo, da imamo samo dva kanona in nič municije, da ne moremo streljati in odgovarja fantom, ki bi morali v vojake, da naj ostanejo doma. Ruje proti državnim napravam, češ, da se ne sme dopustiti, da bi nam razni orožniki, financarji in drugi samo jemali. To je čisto boljševisko početje in neuko ljudstvo, ki vidi, da se vse to lahko nemoteno javno govori, je dovzetno za boljševiske, prevratne ideje. Dolžnost merodajnih činiteljev je, da tako početje povsod, kjer se pojavi, zatrejo v kali, sicer se bo tudi pri nas razpasel boljševizem po ruskem vzorcu.

— **Nova vlada.** Dogovori med strankami za sestavo naše nove vlade so končani in pričakovati je v kratkem njeno imenovanje iz Beograda. Nova vlada bo štela sedem članov. Vsak stranka bo imela dva člana v vladi, poleg tega pripade S. L. S. predsedstvo. Vlada se namerava sestaviti takole: Predsedstvo prevzame dr. Brejc (SLS), podpredsedstvo dr. Žerjav (JDS), notranje zadeve komisar Golja (SLS), sodstvo dr. Ravnihar (JDS), narodno gospodarstvo Anton Kristan (JSDS), socialno skrbstvo Alb. Prepeluh (JSDS). Poleg tega bodo posameznim poverjenikom pridržani nekateri manjši referati.

— **Začasni državni zbor države SHS** bo štel 321 poslancev. Iz Srbije in Macedonije jih bo 107, iz Črne gore 14, iz Bačke, Banata in Baranje 24, iz Hrvatske in Slavonije 62, iz Dalmacije 14, iz Medžimurja 2, iz Reke 1,

iz Bosne in Hercegovine 50, iz Istre 9 in iz Slavonije 38. Glede poslancev iz Slovenije se je dosegel med strankami sporazum v tem smislu, da odpošlje JDS 12 poslancev, SLS 20 in JSDS 6 poslancev v državni zbor. Vsaka od strank odstopi po en mandat tržaškimi Slovencem.

— **Pokrajinski svet,** ozir, deželni zbor slovenskih pokrajin bo štel 90 poslancev. JDS jih ima 27, SLS 47, JSDS 14 in Trst 2 poslancev.

— **Zasedanje državnega veča.** Belgrajski list »Pravda« poroča, da bo imelo državno veče, prvi skupni jugoslovanski parlament prvo sejo dne 14. februarja t. l.

— **Regent Aleksander** je potovanje v Pariz odložil za negotov čas.

— **Odhod jugoslovanskih politikov v Pariz.** Te dni odpotuje iz Beograda okoli 60 jugoslovanskih politikov in strokovnjakov v Pariz, da bodo pomagali kot tehnični oddelek našim mirovnim odposlancem.

— **Na Koroškem vodijo boj nemške tolpe.** Na protest glede dogodkov na Koroškem je odgovorila vlada Nemške Avstrije, da se Korošci vojskujejo na lastno pest in da niso v tem oziru v sporazumu z Dunajem. Vsled tega naše čete nimajo opraviti z redno nemško vojsko, temveč z roparskimi tolpami, ki na lastno pest uprizorjajo to, kar se godi na Koroškem. Če bodo znali poveljniki naših čet z njimi pravilno postopati, potem bo kmalu konec koroških nasilnosti.

— **Nemški znaki** se še vedno šopirijo v Semiču na cerkvi, kakor tudi na župnišču. Nemški viteški red naj se zave, da je Semič v Jugoslaviji in naj da nemške znake takoj odstraniti.

— **Francozi za Jugoslavijo.** Zagrebški »Jutranji list« prinaša razgovor, ki ga je imel njegov dopisnik s francoskim časnikarjem Rivetom, ki biva sedaj v Zagrebu. Rivet je izjavil, da so francoski izobraženci sicer vedeli, da prebivajo na Ogrskem Slovani, toda v splošnem niso bili natančno podučeni o naših razmerah. Šele Jugoslovanski odbor je s svojim delom dosegel, da prebivajo v monarhiji Slovenci in Hrvati, ki stavijo vse svoje upe na Francoze. Nadalje je grajal, da naša javnost premalo zaupa v entento in da prevladuje strah, da Francozi na Jugoslovane pozabijo vsled londonskega pakta (dogovora), ki so ga sklenile Francija in Anglija z Italijo glede Primorske in Dalmacije. Poudarjal je, da je še en pakt: to je pakt, ki ga je sklenilo francosko ljudstvo z Wilsonovimi idejami. Francoski vojak se je boril za občo svobodo. Dejal je, da imajo Jugoslovani v Franciji in Angliji izvrsten položaj, ker nastopajo proti italijanskim zahtevam dostojno in mirno. Ko bo francoski narod bolje spoznal zemljepis, bo vedel, da prebiva na jugu slovansko pleme, ki je Francozom prijazno in ki mora biti njegov zaveznik. Slovan kot

demokratičen, je pozvan, da s francoskim narodom nastopi enotno za ideal svobode.

— **Pogajanja med Jugoslovani in Italijani v Trstu.** Te dni sta bila v Trstu poverjenika Narodne vlade v Ljubljani dr. Triller in inženir Remec, da se pogovorita z Italijani o izmeni blaga. Blago se bo izmenjavalo v Logatcu. Italijani so pripravljeni, dobavljati sol, riž, južno sadje, manjše količine petroleja in testenin, strojno olje in po možnosti tudi množino angleškega premoga za plinarne. V izmeno so pa zahtevali uvoz stavbnega lesa, ki bi ga rabili približno 3000 vagonov, nadalje železo in odnosno premog, zadnjega v zameno za angleški premog. Narodna vlada bo imenovala v Trstu posebne pooblaščenca, ki bo posredoval pri italijanskem guvernerju ter izposloval potrebne potne liste za vzdržanje prometa. Poverjenika sta v Trstu obiskala tudi tam se nahajajoče ameriško odposlanstvo in sta je o naših razmerah dobro poučila. Poslaniški tajnik Zedinjenih držav Gibson je pri tem sporočil, da je za Jugoslavijo na potu iz Amerike sedem parnikov z živili, vrednimi 35 milijonov dolarjev. Člani ameriškega odposlanstva so obljubili, da pridejo v kratkem v Ljubljano.

— **Seja zavezniškega vojnega sveta v Parizu.** Prva seja zavezniškega vojnega sveta se je vršila dne 13. januarja v Parizu. Pečala se je z vprašanjem preskrbe Nemčije, Jugoslavije, Čeho - Slovaške, Poljske, Madžarske in Romunske. Nemčija bo morala oddati vse ladje, da bodo služile za prevoz živil. Vrniti bo morala vse gradivo, ki ga je odpeljala iz tovarn po nji zasedenega ozemlja. Seja je razpravljala nadalje o številu zastopnikov posameznih držav na mirovni konferenci. Sklenili so, da bodo imele Francija, Anglija, Amerika, Italija in Japonska po pet zastopnikov, Belgija Srbija, Grška, Poljska, Čeho - slovaška država, Romunska in Kitajska po dva zastopnika, Portugalska in države, ki so le prekinile odnose z nekdanjimi osrednjimi silami pa po enega zastopnika. Pod angleškim pokroviteljstvom nahajajočim se državam: Kanadi, Avstraliji, Južni Afriki in Indiji so pripoznali vsaki posebej tudi po enega zastopnika. Nova Zelandija in Nova Funlandija dobita tudi po enega zastopnika. Zastopstvo jugoslovanske kraljevine bodo določili pozneje. Prej ko ne pa bodo dobili Hrvatje in Slovenci ono število zastopnikov, kakor Črna gora. Tega števila še niso določili, ker politični položaj še ni jasen in se nekdanja črnogorska vlada brani pripoznati priklopitev Črne gore k Jugoslaviji. Prva skupna seja bo dne 18. januarja. Otvoril jo bo francoski predsednik Poincaré, nato se bo volilo predsedstvo.

— **Jugoslovanski poslaniki.** Za poslanika kraljevine SHS v Londonu je imenovan dr. Joso Smolaka, v Rimu dr. Melko Cingrija. Mesto poslanika v Madridu je bilo ponudeno dr. Trešić - Pavičiču, ki pa je to ponudbo odklonil.

že v naprej veselila, da bi se znebila hude intrigantke, ki je postajala čim dalje bolj predrzna in — nevarna. Ko je bil pred nekaj leti stari cesar v Bosni, je bilo vse tako strogo zastraženo z vojaštvom, da po vseh ulicah ni bilo ničesar drugega, kakor — vojaški špalir. Ko pa je šel prestolonaslednik tja, ni bilo nikakih strogih odredb, dasi je bil čas bolj nevaren in je bil njegov obisk naravnost izzivanje: bilo je namreč na Vidov dan, ko srbski narod praznuje spomin bitke na Kosovem polju in to leto so Srbi prvič praznovali obletnico svojih zmag nad Turki. Ob takem času je bilo pač izzivanje, ako je šel Habsburgovec v Bosno, v ono Bosno, ki je bila del srbskega naroda. Toda na Dunaju so vsi ta načrt podpirali — stari cesar je — kakor po navadi — rekel: da ga »veselijo... Franc Ferdinand in grofica Chotek sta hotela pokazati, kako delata za bodočnost monarhije — druga stranka pa si je mela roke in je čakala — sporočil iz Sarajeva...

In zgodilo se je po zasluženju, kakor je bilo usojeno. Na Dunaju so se razveselili, ko so slišali, kaj se je zgodilo. Visoke osebe, ki so čakale na bogate službe, so si med seboj čestitale. Za mrtve se ni skoraj nihče brigal

— samo avstrijski narodi, naščuvani po časopisju — so se vznemirjali. Neka gospa, ki je že dolgo čakala, da bo njen mož avanziral, je priletela brez sape v pisarno, planila je možu okrog vratu: »Končno!« je vpila in se je od radosti razjokala. To se je zgodilo ob času, ko so Ljubljančani leteli po Dunajski cesti, da so napravili »špalir ob progic« in pokazali svojo — udanost. Celo z zastavami so bili prišli. In kako so bili razočarani, ko so videli vagone brez posebnih znamenj, brez velikih znakov žalosti. Nekateri so bili celo ogorčeni. Pa brez potrebe in ne vsi. Pri nas je bilo mnogo ljudi obsojenih, ker so glasno odobravalii atentat, koliko pa je bilo takih, ki so na tihem tako mislili. Pri nas jih je bilo zelo mnogo. Seveda so visele črne zastave — na dunajskem dvoru pa je bilo veselje — saj so mahoma padle vse intrige, ki jih je pletla dvorna družba bivše prestolonaslednikove rodbine. Kdor je pri nas poznal položaj, si je oddahnil, kajti vedeli smo, kaj bi bilo pomenilo, če bi bil zavladal Franc Ferdinand.

Ako povemo, da je bil na Kranjskem — najbolj prizadet dr. Šusteršič — potem bomo vedeli, koliko je ura bila. Zato je dr. Šusteršič takoj sklical shod in je začel ščuvati na

vojsko. Za njim so šli drugi. Naš narod je ohranil trezno kri, kljub temu, da ni vedel vsega, kar se je zgodilo. Šele zdaj se odkriva gnilo ozadje dunajskega dvora in mi se prijemljemo za glavo pri misli, da smo se vznemirjali za enega ali drugega teh tujcev, ki so na naš račun dobro živeli in drugega izpodirali, ker niso imeli nikoli dovolj. Tatovi so čakali na plen — zraven pa so točili hinavske solze, da so zaslepljeni narodi verjeli: češ, to je naša dobra, blaga, miroljubna cesarska rodovina...

In zaradi teh ljudi je padlo milijone poštenih ljudi! —

Kako strašno smo bili zaslepljeni!

In celo proti svojim lastnim bratom smo šli za nje v boj. Ali ni to največja sramota za — kulturen narod. Zato je treba, da vsaj zdaj spoznamo te brezvestne pijavke, ki so po svojih priganjačih nam dokazovali, da so po »božji milosti« poklicani vladati nad nami — mi smo celo to — verjeli. Zdaj se pa vidi, kako so intrigirali med seboj in izrabljali ljudsko lahkovernost s svoje namene. Prihodnjič bomo pa kaj slišali, kako je bilo s prestolonaslednikom Rudolfom.

= Pogajanja Italijanov z dunajskimi bankami. Posebno italijansko odposlanstvo pogajalo se je na Dunaju z ravnateljstvi dunajskih bank, ki so imele svoje podružnice v Trstu in so jih vsled zasedbe po Italijanih prenesle na Dunaj. Vsled tega je bilo trgovanje onih tržaških trgovcev, ki so imeli svoj denar naložen v teh bankah, otežkočeno. Pogajanja so ugodno uspela in se podružnice dunajskih bank zopet otvorijo v Trstu.

= Nemci vabijo ameriško komisijo v naše kraje. Štajerski deželni svet je sklenil povabiti ameriško študijsko komisijo pod vodstvom profesorja Arhibalda Collidgeja, ki je dospela na Dunaj, da proučava politične, gospodarske in socialne razmere v deželah bivše monarhije, naj obišče tudi po Jugoslovanih zasedeno nemško ozemlje. Prepriča naj se lastne oči o tamošnjih jezikovnih in naselbinskih razmerah in naj zbrano gradivo predloži ameriški mirovni komisiji.

= Odslovljeni nemškutarski uradniki. Dunajski listi poročajo, da je nemška Avstrija odslovila iz službe vse tiste uradnike, ki imajo bodisi nenemško ime ali so se narodili v nenemškem kraju. Vsi ti so bili poklicani pred posebno komisijo in če so le znali tudi kak drug jezik, so bili odpušteni iz službe, ker se je domnevalo, da niso pristno nemškega mišljenja.

= Slavoloki z imeni »odrešenih mest«. Rim je bil poln slavolokov ob Wilsonovem prihodu, na slavolokih pa polno napisov s kraji »odrešenih mest« Pulj, Šibenik, Dubrovnik, Zader, Trst, Gorica, Reka, Trident itd. Postavili so te napise tako, da jih je moral videti Wilson, češ, glej, Wilson, vse to hočemo imeti. Wilsonove besede v Rimu pa so jekleno zvenele proti italijanski grabežljivosti po jugoslovanski lasti.

= Protestni shod Jugoslovancev v Ameriki. V Ameriki v Hobokenu vršila se je skupščina hrvatske zveze, ki je protestirala proti zasedenju jugoslovanskega ozemlja od strani Italijanov. Na skupščini so govorili dr. Bogdanovič, dr. Hinkovič, dr. Marušić in dr. Griškovič, ki je predlagal resolucije, v katerih se ostro protestira proti italijanskim nasilstvom in izraža zahvala Wilsonu za njegov nastop.

= Ujedinjenje jugoslovanskega Sokolstva. Starosta srbskih Sokolov poziva vsa srbska, hrvatska in slovenska sokolska društva, da naj izvedejo ujedinjenje vsega jugoslovanskega Sokolstva.

= Jugoslovanski tabor v Medžimurju. Pretečeni petek praznovali so po vsem Medžimurju narodni praznik osvobođenja izpod madžarskega jarma. V Čakavcu se je iz vsega Medžimurja zbralo nad 10.000 ljudi. Pod milim nebom je bila maša, po maši pa se je vršila velika narodna skupščina, na kateri je govoril dr. Novak iz Zagreba. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva priklonitev Medžimurja Jugoslaviji. Ob prepevanju narodnih pesmi in viharimi vskliki kralju Petru in regentu Aleksandru se je tabor razšel.

= Ameriška misija v Ljubljani. V Ljubljano sta prispela ameriški polkovnik Sherman Miles in poročnik King, ki imata nalogo, da proučujeta v pokrajinah bivše Avstro-Ogrske vsa vprašanja, ki se tičejo mirovne konference. Gospoda sta se snoči vdeležila v spremstvu vseučiliškega profesorja dr. Pitamice operne predstave v gledališču.

= Vojni stroški Amerike. Ameriški listi poročajo, da znašajo vojni stroški Zedinjenih držav tekom leta 1918. 90 milijard in 800 milijonov frankov. Samo v decembru je bilo stroškov 20 milijard in 500 milij. frankov.

= Jugoslovani v italijanskem ujetništvu. Onim našim vojakom, ki so prišli ob razbitju avstro-ogrške armade v italijansko ujetništvo, se po došli poročilih ne godi posebno dobro. Nahajajo se v okolici mesta Verone. Dočim so naši častniki potom čeških častnikov sporočili svoja imena v domovino, ne vemo nič, kdo izmed vojakov se vse tam nahajajo. Dočim so Italijani češko vojaštvo iz-

pustili domov, našega nočejo in če se ne posreči skupni vladi v Belgradu tega doseči, bodo morali naši vojaki ostati v italijanskem ujetništvu do sklepa miru.

= Italijani zapuste Reko. Na Reki je prišlo do pravcate bitke med Italijani na eni, in med Angleži, Francozi in Amerikanci na drugi strani. Govori se, da odidejo Italijani z Reke. Dočim je Italijanov tam vedno manj, prihaja vedno več Angležev in Francozov.

= Škoda Srbije znaša 8 milijard. Iz Zagreba poročajo, da znaša škoda, ki jo ima Srbija vsled vpada avstro-ogrskih, nemških in bolgarskih čet približno 8 milijard.

= 12.000 konfidentov v Zagrebu. Zagrebški listi poročajo, da bo v kratkem objavljena lista zagrebških konfidentov, to je špicljev. Pravijo, da jih je bilo okoli 12.000 in da je med njimi tudi precej uglednih oseb.

= Ententne čete na Cetinju. V Cetinje je dospela ententna vojska, sestoječa iz francoskih, angleških in italijanskih čet. Med prebivalstvom je vzbudilo veliko nevoljo, da so italijanske čete močnejše kakor francoske in angleške skupaj, ker vidijo v tem italijanskem nastopanju demonstracijo proti zedinjenju Črne gore s Srbijo. Splošno se smatra, da je italijanska akcija v zvezi s propagando, da zasede Nikita Petrovič zopet črnogorski prestol. Proti italijanskim četam v Črni gori se od dne do dne množe narodni protesti.

= Zarota monarhistov na Dunaju. Dunajski vojaški svet je izvedel, da se vrši v kadetnici v XIII. okraju neka seja častnikov in gojencev kadetnice. Narodna obrana je vdrla v kadetnico in je našla tam 40 pušk, 3 strojne puške, 30.000 patronov in 2 plamenomete, ter je vse zaplenila.

= Demonstracije v Budimpešti. Pretečeni torek je priredilo več tisoč mladinskih delavcev demonstracijski obhod po mestu. Zahtevajo uvedbo osemurnega dela, znižanje vajeniške dobe na tri leta in izključno uporabo kot strokovnih delavci. Med obhodom so demonstranti oddali nekaj strelav, razbili šipe izložb, kavaren in upravništev listov. Končno je posegla vmes straža in aretirala okoli 20 izgreznikov.

= Izgon Miljukova iz Pariza. Svoječasni ruski minister zunanjih del Pavel Miljukov je prišel v Pariz. Francoski ministrski predsednik pa ga ni hotel sprejeti in je vlada sklenila, da se Miljukov izžene. Stori pa je to zato, ker se je Miljukov lansko leto meseca julija postavil odkrito na Nemcem prijazno stališče.

= Danska zasede Šlezvig - Holstein. Nemški listi javljajo, da namerava Danska v kratkem zasedeti Šlezvig - Holstein, kateri deželi ji je leta 1864. iztrgala Prusija z avstrijsko pomočjo.

= Mackensen v Solunu. Nemškega generalfeldmaršala Mackensena, poveljnika armad osrednjih držav na Balkanu, je ogrska vlada po naročilu francoskega poveljnika zaprla. Sedaj pa je bilo sklenjeno, da se ga prepelje v Solun, kar se je tudi zgodilo. Sedaj so njegove želje dopolnjene, kajti prišel je v Solun, kamor je želel priti, seveda malo drugače, kakor si je predstavljal.

= Wilson v Italiji. Predsednik Wilson obiskal, je predno se snide mirovna konferenca, tudi Italijo, ter je prispel 3. t. m. v Rim. Na kolodvoru pričakovala sta ga kralj in kraljica, ministri in zastopniki oblasti. Pri vožnji skozi mesto priredila mu je mnogobrojna množica navdušene pozdrave. Pri kraljevi dvojici je bila na njegovo čast prirejena slavnostna pojedina. Wilson je posetil tudi papeža. Sprejel je tudi odposlanstvo italijanskih časnika, ter se jim zahvalil za dobrodošlico in jim med drugim dejal, da je prepričan, da mirovna konferenca ne bo zadostila svet v njegovem pričakovanju in zadovoljila težnje velikih narodov, n. pr. italijanskega. Vsi želijo pravično ali vsaj kolikor mogoče pravično ureditev. — Na Sv. Treh kraljev dan se je v spremstvu svoje soproge in hčerke zopet odpeljal proti Genovi. Na vsej poti ga je prebivalstvo burno pozdravljalo.

= Naredbenik jugoslovanske armade. S prvim marcem t. l. stopi nov začasni naredbenik jugoslovanske armade v veljavo. Po novih določilih se opuste dosedanja vojna okrožja in domobranska dopolnilna poveljstva ter črnovojniška poveljstva. Na njihova mesta stopijo enotno organizirana polkovna okrajna poveljstva. Po novem naredbeniku

bodo naborni dolžnosti podvrženi vsi možje od 21. do 25. leta. Prvi poziv obsega letnike od 21. do 31. leta, drugi od 32. do 37. in tretji od 38. do 45. leta; črna vojska za skrajno silo od 46. do 50. leta. Razdelitev v nova polkovna okrožja se bo v najkrajšem času izvedla po celi Jugoslaviji.

Najnovejša poročila.

= Nova pokrajinska vlada v Ljubljani. Na predlog ministrskega sveta v Belgradu imenoval je regent Aleksander dr. Brejca za predsednika, dr. Žerjavo za podpredsednika pokrajinske vlade v Ljubljani. Imenovana sta dobila nalog, da predložita točen predlog o imenovanju poverjenikov za notranje zadeve, za pravosodje, za uk in bogočastje in narodno gospodarstvo. Poverjenika za socialno skrb bo imenoval minister za socialno politiko.

Niti 10% bi ne glasovalo za Italijo.

Neki odlični italijanski javni činitelj se je izrazil o vprašanju pripadnosti Trsta k Italiji takole: Razmere v Trstu so sedaj takšne, da bi v slučaju, ako bi se priredilo ljudsko glasovanje o vprašanju, da - li naj pripade Trst Italiji, glasovalo jedva 10% tržaškega prebivalstva za priklonjenje k Italiji.

Wilson za Poljsko, Jugoslavijo in Čehoslovaško.

Poslanica predsednika Wilsona kongresu glasi se takole: Ne morem dovolj resno zahtevati, naj dovoli kongres denarna sredstva, ki jih je zahteval Hoover za svoje prehranjevalno delo. To je sedaj ključ k položaju v Evropi in k rešitvi mirovnega vprašanja. Boljševizem prodira bolj proti zapadu in zastruplja Nemčijo. Ne more se ustaviti s silo, ampak z živili. Vsi vodilni gospodje, s katerimi sem se posvetoval, menijo, da je skupno delovanje v tej zadevi neobhodno potrebno. Denar se ne bo vporabil za živila, namenjena za Nemčijo; Nemčija si lahko sama kupi živila. Denar se bo vporabil, da se financira prehrana Poljske, osvobođenih narodov bivše avstro - ogrske monarhije in našega zaveznika na Balkanu. Prosim vas, da predložite stvar čimprej kongresu. Ne vemo, kako bi našli dovolj moči, da ščitimo mir, ako ne vporabimo tega sredstva, da odvrnemo tok anarhizma.

Kaj je prinesel Wilson s seboj v Evropo.

Septembra 1917 že je bil naročil Wilson polkovniku E. M. House, da naj se obrne do cele vrste učenjakov, ki mu zberejo ves material, potreben za mirovno konferenco. To se je zgodilo. Ogromen je ta material. Vsi ti spisi, vse te karte tehtajo več ton, pa vse je tako lepo in pregledno urejeno, da se bo na mah dobilo, kar se bo potrebovalo. Ko se bo na primer na mirovni konferenci govorilo o naši jadranski obali ali o Goriški, Reki, Dalmaciji, bo ameriški delegat takoj, kakor se mu naznani, kaj potrebuje, podal potrebne spise, katere so poklicani možje po točnih informacijah napisali o dotični pokrajini ali mestu. Delalo se je v Ameriki na to vse lepo tiho in šele, ko je predsednik Wilson odhajal, je prišla v javnot vest o aparatu, ki spremlja Wilsona na mirovno konferenco. Umevno, da se bodo Zedinjene države tudi držale spisov in delale za pravico in pravo svobodo.

∴ Naročajte in širite ∴

DOMOVINO'

ki stane letno 12 K, pol-
letno 6 K, mesečno 1 K.

K žigovanju bankovcev.

Rajnska Avstrija neblagega spomina nam je razun opustošene Goriške, tisočerihi ubitih in pohabljenih, vdov in sirot, spolnih bolezni, revščine in lakote, vojnih goljufov in oderuhov pustila še prav lepo množino malovrednega papirnatega denarja in vojnih posojil.

Že 1. 1908. je Francoska pod vplivom proti Rusiji naperjene prisvojitve Bosne začela potegovati kapitalije iz bivše monarhije. Že to je bil hud udarec, a še hujše so bili oškodovani avstrijski davkoplačevalci vsled mobilizacije 1912. Stala je ta šala nekaj 100 milijonov kron, za revno monarhijo ogromno svoto. Pozoren opazovalec je že takrat lahko ugotovil padanje državnih vrednostnih papirjev na borzi. Kovinski zaklad avstro-ogrske banke, ki je začetkom leta 1908 znašal skoro poldrugo milijardo, se je do julija 1914. skrčil približno za 250 milijonov kron.

Pa pred vojsko je še šlo. Monarhiji je bil odprt svet; uvažale so se surovine, izvažali pa pol ali celi fabrikati, les, sladkor, steklo. Živel se je, sicer med krizami in krizicami, pa vendar. Avstrijska-ogrska banka je imela ves čas do vojske $\frac{2}{3}$ izdanih bankovcev kritih z dragimi kovinami, $\frac{1}{3}$ pa z vrednostnimi papirji. Davka prosti kontingent s kovinami nepokritih bankovcev se ni izdatno prekoračil in tako je obdržal izdani bankovec tudi v tujih krajih odgovarjajočo vrednost.

Tedaj so pa blazni nemški in madžarski diplomati modre krvi in iste baže slavohlepni generali pognali državo v krvavo morijo. Namah so bile pretrgane proizvodne veje narodnega gospodarstva; mesto za izvoz moral je delati kmet in delavec za vojne potrebe oziroma za nikdar polne žepe vojnih dobičkarjev. Blokada entente je zaprla morje; Trst in Reka sta osamela, surovine in živila je bilo treba dobivati iz nevtralnih držav. Švice, Holandske in do 1. 1916. tudi iz Romunije. Ker je vse proizvode obrti in poljedelstva rabila vojaška uprava zase, ni država mogla nič izvažati in torej tudi nič izkupiti, pač pa je morala plačevati bombaževino, volno, riž, žito, kovine itd. po oderuških cenah. Posledica je bila, da je začelo zlato iz avstro-ogrske banke odtekati v tujino, kot nadomestilo so pa suli iz tiskarne bankovce. Prej omenjeno razmerje med kovanim denarjem in bankovci se ni dalo vzdržati; to in pa takoj spočetoma neugodni položaj na bojiščih je otresele zaupanje v kronsko veljavo v tujini, kar se je kmalu pokazalo v kurzu deviz, t. j. menic na inozemstvo, s katerimi se plačujejo trgovske obveznosti.

Dočim je bila deviza glaseča se n. pr. na 100 K na borzi v Curihu 1. 1914. vredna še 70—80 švicarskih frankov in se to razmerje vsled ugodnega vojaškega položaja tudi v 1. 1915. ni dosti izpremenilo, je padel kurz koncem decembra 1. 1916. na 52 $\frac{1}{2}$ franka, se obdržal približno na isti višini naslednje leto, 27. decembra 1918 pa padel na 30 frankov.

Na tem temelju bi se dalo reči, da je notranja, istinita vrednost papirnate krone 28 do 29 vinarjev — za 100 K si namreč dobil v miru 105 švic. frankov — in odgovarja temu tudi zamenjevalni kurz italijanskih lir za papirnate krone (40 lir za 100 K). Navidezno boljše plačevanje Italijanov ne sme motiti, ker tudi italijanski denar nima polne veljave; za 100 italijanskih lir se dobi le 74 švic. frankov.

All ste že plačali naročnino za „Domovino“ za 1. 1919? Storitite to takoj! Naročnina znaša letno 12 K, polletno 6 K in za 1 mesec 1 K,

Tak je torej blagoslov papirnatega denarja. Kaj pomaga našemu kmetu, trgovcu, obrtniku dobro avstrijsko plačilo, ki bi imelo koncem letošnjega leta jedva 10 odstotkov navadne vrednosti ali pa še toliko ne!

Tako lahkomišelne in potratne gospodarstva, kakor je bilo v bivši monarhiji, ni bilo nikjer, niti v Rusiji ne. Tako je prišlo, da je bilo pred velikim polomom v blagajnah avstro-ogrske banke jedva par sto milijonov dragih kovin, krožečih bankovcev pa nad 30 tisoč milijonov. V zadnjih treh mesecih so stroji krepko nadaljevali z natisom in listi poročajo veselo vest, da je že 34 milijard bankovcev v prometu. Domneva se, da od teh odpade na jugoslovanske pokrajine bivše Avstro-Ogrske približno 4 tisoč milijonov in poleg tega še dve milijardi vojne ga posojila.

Vprašanje je, kaj s tem papirjem storiti. V tem oziru, kolikor glav, toliko misli. V enem smo si pač vsi edini, da se protivimo nadaljnji poplavi bankovcev po avstro-ogrski banki, kajti, čim več je papirnatega denarja, tem manj je zanj povpraševanja in tem bolj mu cena pada. Vsled tega so tudi vsi denarni zavodi že znižali obrestno mero za vloge.

Da se pa otresemo nadaljnega poplavljanja z bankovci in da ugotovimo, koliko jih imamo, je bilo treba poseči po korenitem sredstvu: žigovanju, oz. označenju bankovcev in velika zahvala gre našemu energičnemu skupnemu finančnemu ministru za ta korak. Le pri natančnem poznanju položaja je mogoče pričeti z izboljševanjem.

In kaj potem, ko bo žigovanje končano? Gotovega se ne da nič povedati; vrednost papirnih kron zavisi od premnogih činiteljev, n. pr. od prevzetja starih in vojnih dolgov bivše monarhije, prijaznega ali neprijaznega stališča antante napram nam, višine izvoza, uvoza itd. Sigurno bo tudi mirovna konferenca sklepala o tem vprašanju in naposled bo odločilno, kaj poreče ona. Sicer so pa mnenja različna in vsako ima nekaj zase. Nekateri so za to, da se vsi bankovci, ki so na našem ozemlju, sprejmejo v polni vrednosti in opozarjajo na posledice, če bi se to ne zgodilo. Take posledice bi bile: Splošno osiromašenje, polomi denarnih zavodov, omanjanje kredita v inozemstvu itd. Nasprotniki zagovarjajo korenito operacijo z znižanjem imenske veljave na odgovarjajočo veljavo, češ, edino na ta, čeprav začetkoma bolesten način, je mogoče ozdraviti avstrijskega raka, le tako dosežemo stalnost denarne veljave. Če ostane 10krat več bankovcev v prometu, nego jih je bilo v mirnem času, draginja ne bo nehala in posledica bo, da naš kmet, obrtnik, trgovec in delavec ne bodo toliko zaslužili, da bi mogli pošteno preživeti svoje družine, in da naši pridelki ne bodo mogli konkurirati glede cen s tujimi. Sicer bodo pa z znižanjem udarjeni le dobičkarji; ti pa to zaslužijo.

V obče mora socialno misleč človek pritrčiti drugemu naziranju toda pod pogojem, da bodo pri neizogibnem polomu čuvane koristi gospodarsko šibkejših: nedeletnih, delavcev, malih kmetov, obrtnikov, trgovcev, sploh vseh, ki niso imeli prilike od vojske obogateti. Podpora bi se morala dati tudi manjšim denarnim zavodom. V to potrebni denar bi se dobil prav lahko pri vojnih oderuhih, ki jih pač ni božati. Žal, da pri vladi ne vidimo prav nič odločnosti tem tičkom stopiti na prste.

Kar se tiče vojnega posojila se bo treba ravnati po ravno teh načelih. Prevzeti ga naša država ne more, ker je gospodarsko prešibka in je imela, če izvezamemo posameznike, od vojske le škodo (Goriška, Bosna, Srbija).

Pogled v bodočnost ni ravno razveseljav. Sedanj in še prihodnji rod se ne bo s hvaležnostjo in radostjo spominjal neslavno premnule Avstrije in na duhu revnih Habsburžanov. Trda bo prihodnost. Srbija bo za nas pri antanti storila, kar bo mogoče, da nam

olajša naš težavni položaj; vsemogočnosti pa tudi od nje ni možno zahtevati. Pri danem stanju stvari moramo biti veseli, da nam ne bo treba prevzeti preveč avstrijskega, zlasti novega (vojne) dolga ali še celo plačevati kake odškodnine. Tudi je velika Jugoslavija prirodno tako oblagodarjena, da bomo s pridnim delom v doglednem času iz največjih težkoč. Koliko bi dali Madžari in Nemci, posebno avstrijski, če bi bili vsaj v takem položaju, v kakršnem smo mi!

Dopisi.

Naš dopisnik iz Črnomlja nam poroča: Zena mučenika Kromarja je hvala Bogu še živa in živi na Vrtači pri Semiču. Sebe in štiri otroke v starosti od 5—12 let mora preživljati z delom svojih rok. Otroci ne morejo hoditi v šolo, ker nimajo ne obleke in ne obutve. Povzročitelj smrti njihovega očeta pa po Črnomlju oblastno gospodari in hodi nekaznovano okoli, dočim ubogi otroci po nedolžnem umorjenega kovača Kromarja strdajo in prezebajo. Edino pravično bi bilo, da bi se naložilo bivšemu županu Skubicu, da mora skrbeti za uboge otroke Kromarja, katerega je s svojo zlobno ovadbo spravil ob življenje. Pozivljamo našo Narodno vlado, da v tem oziru vse potrebno ukrene.

Iz Zirov. Kakor drugod, tako se tudi pri nas ne drže Italijani določene demarkacijske črte. Pomikajo se vedno naprej, zasedajo vse važnejše višine, ceste in točke, ki leže izven črte in ovirajo na ta način ves prehod in promet v dotičnih krajih Jugoslavije. Neprestano se utrjujejo, gradijo dvojne 2 metra visoke žične ovire in sekajo najboljše drva in les brez dovoljenja in odškodnine dotičnega posestnika. Tako so 5. t. m. prekerčili na dveh mestih pri Soupotskem mlinu blizu Rovt in na Sovodnjah dva kilometra globoko demarkacijsko črto in se takoj na novo utrdili z žično oviro. Vso zahvalo in čast izrekamo tukajšnji srbski posadki, ki z vso vnemo in požrtvovalnostjo brani našo grudo, da niso Italijani obdržali zasedenih krajev, ker so jim Srbi razdejali žične ovire in jih pognali nazaj. Ker je bilo že par civilnih oseb ranjenih od italijanskih straž, je ljudstvo zelo ogorčeno in težko čaka, da se reši italijanskega nasilstva in jarma.

Iz Starega kota nam poročajo: Naš župnik Žnidaršič iz Drage navdušuje nezavedne mladeniče, ki bi imeli vsled mobilizacije nastopiti vojaško službo, da naj ostanejo doma in naj se vpišejo v Slovensko ljudsko stranko, kajti s tem bodo prosti vojaške dolžnosti. Isto počne Miklič po dom. Pajtlar iz Podpreske in hajska fante, da ni treba k vojakom. (Op. ured.: Nam se zdi skoro neverjetno, da si upa danes kdo uganjati take stvari.)

Shod na Veliki Loki. V nedeljo, dne 12. januarja smo tudi pri nas imeli lep shod JDS, ki je dokazal, kako se naše domače ljudstvo zanima za sedanje velike dogodke. Shod se je vršil ob 3. popoldne pri Bukovcu. Dan je bil prav lep, tako da smo lahko na prostem zborovali. Bilo nas je do 200 iz vse okolice. Prišli so k nam tudi naši znanci s Čateža in Trebnjega. Shod je otvoril naš vrli župan, ki se dobro zaveda težke naloge ob sedanjem času. Govoril je profesor Breznik iz Ljubljane, ki je nam pojasnil pomen našega združenja v novo državo SHS in je nam pojasnil gospodarske stvari, ki so nas posebno zanimali, ker v teh časih je le v našo škodo, ako o čem nismo prav poučeni. Vsi smo z veseljem slišali o najnovejših dogodkih in upamo, da se bodo kmalu izpolnile vse naše želje, da bomo vsi srečni in zadovoljni živeli v svoji združeni domovini. Drugi govornik dr. Lah nam je razložil o italijanskih in nemških načrtih in vsi smo bili tega mnenja, da bi bila sramota za nas, ko bi najlepše in najstarejše dele svoje domovine prepustili Nemcem in Italijanom, ko po Wilsonovih besedah nima nihče drugi pravice do njih, kakor mi sami. Prav žal nam je bilo, ko smo izvedeli, da nam Nemci kradejo sladkor, petrolej in sol, kar bi naše gospodinjstvo zelo potrebovale.

Tudi smo bili tega mnenja, da naj se ne vozi na Dunaj stvari, ki jih sami potrebujemo. Naši ljudje so bili s shodom zelo zadovoljni, ker so se poučili o raznih vprašanjih; drugi govornik je tudi dobro povedal, da se ne maramo vtikati v druge zadeve, ampak na svoji zemlji hočemo biti svoji gospodarji in to velja tudi glede onega premoženja, ki ga ljudstvo daruje v božjo čast. V svobodni državi je treba, da ljudstvo po svojih močeh nadzira vse javne stvari, da je torej vsak dolžan, položiti pred ljudstvo svoj račun, kajti ljudstvo ostane na svoji zemlji, drugi pa so od danes do jutri. Na koncu smo sprejeli resolucije, kjer smo pozdravili našega kralja, njegove besede, ki jih je izpregovoril v svojem prvem prestolnem govoru, razdelitev nemških veleposestev itd. Gosp. Vidmar je pri tem izpregovoril nekaj lepih besedi. Tudi naših Korošcev nismo pozabili in smo sklenili sledeče: »Smatramo Koroško za bistven del naše domovine in zahtevamo, da se cela Koroška priklupi naši Jugoslaviji. Pozdravljamo naše koroške brate v njih trpljenju in vse naše bojevnike, ki se bore za svobodo domovine. Zahtevamo od vlade, da stori vse, da se naše želje uresničijo in pričakujemo, da bodo vsi Slovenci storili svojo dolžnost. — Tako je uspel ta lepi shod in upamo, da se bomo ob priliki, ko bodo že boljši časi, zopet videli v naši lepi Dolenjski, ki bo vselej ponosen del naše Jugoslavije.

Iz Št. Ruperta na Dolenjskem. V nedeljo 12. t. m. ob 8. zjutraj, se je vršil v stari šoli v Št. Rupertu javen političen shod JDS, katerega se je udeležilo mnogoštevilno semisljenikov JDS, kakor tudi veliko drugega občinstva. Tudi ženstvo je bilo častno zastopano. Shodu je predsedoval posestnik in podjetnik g. Franc Zupančič iz Rakovnika, ki je prisrčno pozdravil vse navzoče, povdarjal potrebo takih zborovanj, nakar sta govornika gg. mestni učitelj Jelenc in profesor Jug. oba iz Ljubljane, temeljito in poljudno obrazložila naš sedanji položaj, se spomnila preteklih žalostnih časov ter nam orisala pravice, kakor tudi dolžnosti v naši svobodni Jugoslaviji. Oba sta žela odkrito priznanje in popolno odobravanje. Tajnik krajevnega organizacije JDS Franc Lukek je predlagal resolucijo, v kateri se protestira proti zasedenju naših primorskih pokrajin po Italijanih in resolucijo, s katero se pozivlja naša vlada, da izposluje čimprej dovoz sladkorja in petroleja.

Končno se je predsednik zahvalil vsem mnogobrojnimi udeležencem, zlasti gg. govornikom za njih trud in temeljito predavanje in zaključil shod. — Popoldne je imel tukajšnji »Sokol« podučno predavanje tudi v šoli. Zastopnik Sokolske zveze Drenik je kaj zanimivo predaval o namenu Sokolstva ter o njega zgodovini, za kar je žel globoko hvaležnost vseh mnogoštevilnih navzočih.

V Mokronogu se je vršil preteklo nedeljo nad vse dobro obiskan političen shod JDS, na katerem sta poročala prof. Jug in g. L. Jelenc iz Ljubljane. Govornika sta poročala o okupaciji slov. ozemlja po Lahih in o kršenju premirja po podivjanih koroških nemških tolpah. Zborovalci, med katerimi je bilo zastopano lepo število narodnih žena iz trga in okolice, so z zanimanjem sledili poročilu o strankinem delovanju in o načelih, ki naj vodijo našo državo. Osnovala se je tudi krajevna organizacija JDS, katere predsednik je g. Penca in ki obeta biti zelo delavna. Ljudje iz okolice Mokronoga in iz trga samega so se zelo pritoževali o početju svojega župnika, ki da govori proti naši državi in proti Čehom, govori nespodobno o naših bratih Srbih, si sploh dovoljuje marsikaj, radi česar bi že zdavno spadal kot svarilen zgled drugim takim nepoštenjakom pod ključ. Med mnogimi drugimi zelo obtežljivimi dejanji naj navedem le najmilejše: G. župnik je strašil naše žene češ, »če boste volile s Srbi, potem je odpravljeno naše zakonsko življenje, kajti vaši možje se bodo potem poljubno ženili, danes s Francko, jutri z Micko, potem zopet z Urško itd.« Tu se vendar vse neha in pozivljamo

oblasti, da tega človeka primerno pouče o dostojanstvu našega duhovništva.

Shod J. D. S. v Cerkljah se je dne 12. t. m. izvršil kar najsijajneje. Pristaši Šusteršiča so sami skrbeli za reklamo, a kljub njihovi protagitaciji so prihiteli možje, žene in mladeniči v polnem številu. Velika šolska soba in hodnik sta bila nabito polna, bilo je do 400 ljudi. Nadučitelj Lapajne je otvoril shod povdarjajoč, da nikogar ne silimo v naše vrste, pojasniti hočemo le naš program in načela, in oni, ki jim bodo strankina načela ugajala, bodo sami od sebe pristopili. G. Fr. Semrov iz Kranja je zborovalcem očrtal razvoj in upravo Jugoslavije od dne razpada stare Avstrije. Primerjal je dinastiji Habsburžanov in Karagjorgjevičev v njih privatnem in političnem delovanju. Opisal nam je trpljenje Srbije, ki je bila zatirana od Avstro-Ogrske. Ko nam je razložil, kakšna naj bo bodoča državna uprava, je prešel k političnim načelom J. D. S. Izmed njih je zlasti povdarjal našo vsestransko demokratstvo in versko strpljivost. Vera bodi vsakemu njegova notranja zadeva in naj ne služi politiki. J. D. S. se bode razširila po vsej kraljevini zbog svojih političnih načel. Gosp. inženir Šuklje je povdarjal važnost kmečkega stanu, ki ga je do ¾ v Jugoslaviji. Opozarjal pa je kmetovalce, da en sam stan še ne vzdržuje državo. Treba je predvsem industrije, trgovine itd. Potem, ko nam je še pojasnil pomen žigosanja bankovcev, je nadučitelj Lapajne dobro uspeli shod zaključil.

Shod J. D. S. v Kranjski gori. V nedeljo, dne 12. januarja je priredila J. D. S. shod v Kranjski gori. Shod se je vršil v salonu hotela »Slava«, kojega so se udeležili vrli možje in fantje kranjskogorske občine v prav lepem številu, tako da so zasedli prostor velikega salona do zadnjega kotička. Predsednikom shoda je bil soglasno izbran tukajšnji okrožni zdravnik g. dr. Tičar, ki je pozdravil navzoče zborovalce ter se jim zahvalil, da so se v tako lepem številu odzvali povabilu. Navzoči so pazno sledili izvajanjem govornikov g. dr. Trillerja in notarja Pegana. Stavilo se je par resolucij krajevnega pomena. K sklepu je prebral g. dr. Triller sledečo brzojavko: Njegovi Visokosti regentu Aleksandru, Beograd. Zborovalci shoda J. D. S. zbrani 12. januarja 1919 v Kranjski gori, 5 km od italijanske demarkacijske črte in enako od koroške fronte, pozdravljajo svojega kralja in svojega regenta, ter ju prosijo, da posvetita svojo posebno pozornost in svoj veliki vpliv odrešenju pod tujim nasiljem trpečega jugoslovanskega naroda slovenskega narečja. Bila je z velikim navdušenjem sprejeta ter se enoglasno sklenilo, da se ista odpošlje na pristojno mesto. Po shodu se je osnovala krajevna organizacija J. D. S., kateri je takoj pristopilo nad 60 članov. Krasno uspeli shod je zaključil g. predsednik dr. Tičar z »Živela Jugoslavija, živel naš kralj Peter in naš regent Aleksander«!

— Shod JDS v Ribnici na Pohorju. V nedeljo 12. januarja se je vršil v Ribnici na Pohorju mnogoštevilno obiskan shod JDS. Predsedoval mu je g. ing. Milan Lenarčič. Govorili so dr. Karl Koderman, Franjo Pahernik in predsednik shoda Lenarčič. Shod je sklenil oster protest proti nemškim nasiljem na Koroškem in proti italijanskemu zasedanju slovenskega ozemlja. Shod je tudi soglasno odobril sklepe shoda zaupnikov JDS v Ljubljani glede članov za Državno Veče in Pokrajinski svet. Ustanovila se je krajevna organizacija JDS, kateri je bil za predsednika izvoljen ribniški župan g. Podlesnik.

— Shod JDS v Vuhredu. V nedeljo 12. januarja se je vršil shod JDS v Vuhredu. Udeležilo se ga je obilno število občanov. Otvoril je shod g. Franjo Pahernik z lepim govorom. Za njim sta govorila dr. Karel Koderman in ing. Milan Lenarčič. Shod je sklenil protest proti nasilju Italijanov in koroških Nemcev ter odobril določitev odposlanca JDS v Državno Veče in Pokrajinski svet. Krajevna organizacija JDS pod vodstvom g. Frana Pahernika že izbornu deluje.

Žvarulje pri Kolovratu. V torek 31. decembra 1918. je umrl v Žvaruljah, po dolgi

mučni boleznini posestnik g. Alojzij Vozelj, v starosti 62 let. Zapušča žalujočo ženo, šest sinov in štiri hčere, od katerih bivajo trije že dalje časa v Ameriki. *L. A.*

Gospodarstvo.

Češko - slovaška valuta. Češki listi poročajo, da bo Češko - slovaška država pristopila latinski denarni zvezi. Enota bo krona. Carinska denarna zveza je od 1. 1865. Takrat so se dogovorile Francija, Belgija, Švica in Italija, pozneje tudi Grška in Monako, da bodo vzdržavale valuto frankov v razmerju zlata in srebra 1:15 in pol t. j., da bodo kovalile zlate in srebrne novce enake vrednosti in jih medsebojno sprejemale kot plačilo.

Svetovna tonaža ladij se je znižala skoraj za dva milijona ton. Pariški listi pišejo, da se je vsled vojske, predvsem radi podmorske vojne znižala tonaža ladij le za 1,811,584 ton. Podmorski čolni so sicer potopili za 15,035,766 ton ladij, od tega 9,631,828 ton angleških ladij, toda entente države so to izgubo nadomestile deloma z novimi ladjami, deloma z zaplembo sovražnih ladij, da so zmanjšale izgubo na spredaj omenjeno število.

Mrzli hlevi. Mrzli hlevi so velika škoda za kmeta. V takih hlevih nima krma nobenega pravega teka, ker jo živina preveč porabi za proizvajanje telesne toplote. Zato pa živina v mrzlih hlevih slabo molze in se sploh slabo redi. Posebno se to vidi pri mladi živini, ki postaja kosmata in kumerna. Pa tudi dorašla živina postaja v takih hlevih kosmata in slaba za užitek. Kdor skrbi primerno za tople hleve, varčuje s krmo in pomaga kravam k večji mlečnosti. To naj si zapomni vsi oni, ki islijo, da je za žival vseeno, ali je na mrzlem ali na gorkem.

Kako povzdignemo mlečnost pozimi? Kratek odgovor bi bil: z dobro krmo, kajti krava molze pri gobcu. Res je tako. Dobra, tečna krma pripomore predvsem do dobre mlečnosti. V tem oziru so najbolj važna močna krmila in pa sočno korenstvo, ki nadomestuje sočno zeleno krmo poletnega časa. Po taki krmi se mlečnost vidno povzdigne. Na boljšo mlečnost pa vplivamo tudi z drugimi sredstvi, ki so istotako važna in katerih ne smemo zanemarjati in zapostavljati. Na mlečnost vpliva namreč vse, kar pospešuje lažjo in ugodnejšo prebavo preužite krme. Mlečnost se zaradi tega ravna tudi po tem, kako molzni živini krmo pripravljamo za pokladanje, kako jo napajamo, kako jo oskrbujemo in čedimo in kako sploh z njo ravnamo. Ali mar mislite, da je vseeno za molzno kravo, če stoji vedno v hlevu, ali pa če se vsak dan nekoliko shodi in na planem pregiblje? Ali mislite, da je vseeno, ali se vedno vsak dan snaži in drgne s ščetjo, ali pa se o tem pogledu zanemarija? To ni vse eno! Da, vsaka skrb, ki jo obračate na molzno žival, se bo kazala hvaležno. Molzna goved potrebuje stalne strežbe v vsakem oziru in zato je treba danes toliko bolj gledati na vse to, ker nam manjka močnih krmil. Naj se tedaj s skrbnejšo strežbo vpliva na to, da bodo živali použito krmo bolj prebavile in lažje obračale v mleko. S skrbno vsakdanjo čejo se poživiti vse kožno delovanje, ves krvni obtok in na ta način pospešuje vso prebavo, tudi take krme, ki je sama po sebi lažje prebavna. Zadostna in zdrava pijača je istotako potrebna za boljšo prebavo. Gibanje pospešuje tudi mlečnost, ker se namreč z gibanjem pospešuje vsa prebava v živalskem telesu. Skrbimo torej, da se po naših hlevih na vse to pazi in da se z molznimi kravami v tem pogledu ravna. Pazi naj se tudi na toploto hleva sedaj v zimskem času. Mrzli hlevi niso za molzne krave, ker se v takih hlevih krma zapravlja in mlečnost znižuje. Mnogo ležeče je nazadnje pa tudi na molži sami, ker ne sme biti površna, kakor se rado godi po naših hlevih. Čista, redna in dobra molža veliko pripomore k večji mlečnosti.

Slovenska sladkorna industrija. O. Jos. Zirc v Krupi v Belokrajini snuje družbo za ustanovitev tovarne za sladkor v Krupi v Belokrajini in vabi vse, ki se za stvar zanimajo, naj se mu prijavijo.

Uradni kurz avstrijske krone. Finančni minister je odredil, da naj se pri državnih blagajnah računa 250 K za 100 dinarjev. V tem razmerju bodo sprejemale državne blagajne vplačilo avstrijske krone. V istem razmerju se bodo izplačevale srbskim državnim uradnikom v onih krajih skupne kraljevine, kjer je odrejeno, da se plača izplačuje v kronah.

Žetev v Argentini. Argentinija je pridelala lani 5 milijonov 15 tisoč ton pšenice, 705.000 ton lanu in 1.640.000 ton ovsa.

Velike tatvine bankovcev. V avstro-ogrski banki so zasledili velike tatvine bankovcev.

Padanje cen. Iz Dalmacije poročajo, da so začele cene vsakovrstnemu blagu silno padati. Cena vin je padla od deset na tri krone, pri olju od 60 K na 10 K. Padle so tudi cene južnemu sadju. Tudi cena žitu pada, odkar prihaja iz ententnih držav.

Slovenci, Slovenke!

Komaj smo zadihali zrak svobode, je naša domovina na severu ogrožena po dednem sovražniku. Naši mladeniči, naši možje hitijo koroškim bratom na pomoč. To vrlo četo naših brambovcev, ki se po petletni vojski ne strašijo bojnega truda in vojaških naporov, moramo oskrbeti z vsem potrebnim.

Slovenci! Slovenke! Naši požrtvovalni prostovoljci in vojniki potrebujejo zlasti perila. Vi ga jim morate dati! V teh bridkih letih, ki so za nami, so ljudje, ki so nas sovražili, mnogokrat trkali na Vaša vrata in ste jim dajali. Sedaj dajte svojim! In če ste prej zaklepali predale pred tujci, jih sedaj odprite na stečaj za brate!

Naše požrtvovalne gospe, županja dr. Tavčarjeva, Cilka Krekova in predsednica Rdečega križa SHS Vera dr. Šlajmerjeva so stopile na čelo odbora, ki si je stavil nalogo, da oskrbi našo koroško armado s potrebnim perilom. Podpirajte ta odbor! Ko dajete njemu, vršite le svojo dolžnost, kakor naši možje, ki stoje pred sovražnikom.

Dr. Korošec.

Tedenske vesti.

— Shodi Jugoslovanske demokratske stranke v nedeljo 12. prosinca. Jugoslovanska demokratska stranka je priredila v nedeljo 12. t. m. celo vrsto javnih pol. shodov, na katerih se je razpravljalo o političnem položaju in o gospodarskih vprašanjih, ki so sedaj aktualna, predvsem o prehrani in o vprašanju bankovcev. Na vseh shodih se je tudi energično protestiralo proti nasilju, katerega nam delajo na zapadni meji Lahi in na severni meji Nemci. Od strani poslušalcev se je na celi vrsti shodov zahtevalo, naj vlada začne odločnejše postopati proti raznim šusterščijanskim županom in zaupnikom vnovčevalnice za klavno živino. Čule so se tudi pritožbe o nekaterih župnikih zlasti nemškega viteškega reda, ki še vedno živijo v stari Avstriji in na vse pretege zabavljajo na Jugoslavijo. Shodi so se vršili v naslednjih krajih: v Begunjah pri Cerknici (govornik dr. Krivic), v Cerknici (govornik dr. Krivic), na Igu (govornik dr. Novak), kjer se je vršil cel tabor, v Moravčah (govorniki dr. Pestotnik, Eng. Franchetti, Ivan Taufer), v Cerkljah na Gorenjskem (govornika Šemrov Franc in inž. Šuklje), v Podbrezju pri Kranju (govornika Bohinjec Jože in dr. Žirovnik), v Ljubnem na Gorenjskem (govornika Bohinjec Jože in dr. Žirovnik), v Kranjski gori (govornika not. Pegan in dr. Triller), v Štepanjivasi za Dobrunje (govornika

Pustoslemšek in dr. Lokar), v Vel. Loki na Dolenjskem (govornika profesor Breznik in dr. Lah), v Mokronogu (govornika Luka Jelenc in profesor Jug), v St. Rupertu (govornika Luka Jelenc in profesor Jug), v St. Petru pri Novem mestu, v Petrovi vasi pri Črnomlju (govornik I. Zupan), v Trbovljah (govornik Adolf Ribnikar). Poleg tega so se vršili tudi strankini shodi na Štajerskem in sicer: v Kozjem, v Vojniku in v St. Juriju ob južni železnici ter več shodov v mariborski in ptujski okolici. Shod v Dovjem na Gorenjskem je bil radi nesporazumljenja z radovljiško krajevno organizacijo preložen.

Poleg tega so se vršili strankini shodi isto nedeljo na Štajerskem in sicer: v Kozjem, St. Juriju ob južni železnici, v St. Petru v Savinjski dolini, v Ribnici na Pohorju, v Vuhredu, v St. Vidu pri Ptuj, pri Sv. Bolfenku in Sv. Andražu v Slovenskih goricah in v Vojniku.

— Žigovanje bankovcev. Rok za žigovanje bankovcev avstro-ogrske banke je na ukaz ministrstva za finance v Belgradu podaljšan do 2. februarja 1919.

— Uvedba preventivne cenzure. Z ozirom na to, da so v zadnjem času razni časopisi poročali podrobnosti o dispozicijah našega vojaštva in o številu naših čet, kar ima lahko škodljiv vpliv na vojevanje na Koroškem, ker so nadalje gotovi listi priobčevali napade na posamezne častnike, kar ruši potrebno disciplino, bo poverjeništvu za notranja dela izdalo naredbo, s katero se uvede preventivna cenzura časopisja glede vseh vojaštva se tikajočih vesti. Listi se bodo morali 1 uro pred razpošiljanjem izročiti pristojni oblasti v cenzuro. Takisto se uvede tudi cenzura za pisma, ki prihajajo ali v Slovenijo ali odhajajo v inozemstvo. Taka pisma se morajo oddajati na pošto odprta in morajo nositi naslov pošiljateljcev.

— Narodna vlada v Ljubljani je sklenila, da se podržavijo vsa kinematografska podjetja ter dohodki porabijo v korist invalidov.

— Policijska ura za gostilne in kavarne. Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani je izdalo odlok, da se morajo gostilne in restavracije zapirati ob 8. uri in kavarne ob 9. uri zvečer.

— Uslužbencem bivše avstro-ogrske armade. Nemški listi so prinesli oznanilo, da imajo prigrasiti uslužbenci bivše avstro-ogrske armade (častniki, moštvo, civilni uradniki, moške in ženske moči) vse zahteve za odškodnino radi izgub na opremi itd., ki so jih utrpeli med vojno pri likvidujočem vojnem ministrstvu ali ministrstvu za domobranstvo, po tem, kakor je kdo služil pri c. in kr. skupni vojski ali pri domobranstvu.

— Nove poštné znamke. Nove jugoslovanske poštné znamke pridejo v kratkem v promet.

— Bosna za ravne visokošolce. Narodna vlada za Bosno in Hercegovino je dovolila znesek 400.000 K za diaške ustanove in podpore visokošolcev v Zagrebu in 200.000 K za Akademski dom ravnotam.

— Sodniško postopanje proti častnikom, ki so nepošteno postopali proti Jugoslovanom. Poverjenik za narodno obrambo v Zagrebu je odstopil vse gradivo proti bivšim avstro-ogrskim častnikom, ki so nepošteno nastopali proti Jugoslovanom, vojaškim in civilnim sodiščem.

— Železniška zveza Pariz - Belgrad-Bukarešt. Artiljerijski poveljnik francoske vzhodne armade Condan se je dogovarjal s češko-slovaškim pooblaščencom na Dunaju Tusarjem o nameravani uvedbi brzovlakov med Parizom in Bukarešto, oziroma, med Parizom in Belgradom. Ti dve zvezi bi šli tudi čez Prago.

— Usode vojnih vjetnikov v Rusiji. Glasom poročila danskega rdečega križa se število vjetnikov bivše Avstro-Ogrske v Sibiriji vedno zmanjšuje, ker odhajajo k narodnim četam. Trenotno se nahaja tam 13.000 častnikov in 85.000 vpisanih mož ter približno 50.000 delavskega moštva, ki iščejo

pomoči. Od tega števila so prevzeli Japonci 6000 častnikov in 9000 mož v vzhodnih taboriščih ter jih v vsakem pogledu dobro oskrbujejo. Razmere v zahodnih sibirskih taboriščih so manj povoljne.

Izgube Srbije v vojni. Srbija je postala vsa skupaj 707.343 mož v fronto. Leta 1914 jih je padlo 45.061, na ranah in boleznih pa jih je umrlo 69.022. Leta 1915, je na ta način izgubilo življenje 56.842 mož. Pri umiku skozi Albanijo je umrlo ali prišlo v ujetništvo 139.000 mož, 150.000 pa jih je umrlo vsled dobljenih ran, lakote in mraza. 322.000 mož je tedaj padlo. Več kot 50 odstotkov moških je v Srbiji vzela svetovna vojska.

V Novem kotu pri Prezidu se je ustanovila 6. januarja krajevna organizacija JDS. Na ustanovnem zborovanju so bile sprejete naslednje resolucije: 1.) Zahtevamo: Tujci se imajo odstraniti iz državnih uradov ter vsi oni, kateri so proti naši osvoboditvi. Na njih mesto imajo stopiti slovenski sinovi, drugače gojimo nezaupanje proti narodni vladi. 2.) Vera se ne sme zlorabljati v politične namene. 3.) Tujim grofom in veleposestnikom se imajo odvzeti preobširna zemljišča, gozdovi ter razdeliti med kmetovalce. Na ta način bode z lahkoto preživljala lastno družino na domačih tleh. 4.) Podpira naj se kolikor mogoče delavstvo in nižjo obrt. 5.) Takoj se ima preprečiti nadaljnjo oduševost in navijanje cen trgovcev. 6.) Pravična obrt, trgovina se imata pospeševati, ker ista dvigneta ljudstvo do blagostanja. 7.) Šolska izobrazba se ima izpopolniti v vseh strokah. Tudi ljudskošolski otroci se imajo seznaniti z bratskim srbohrvatskim jezikom. 8.) Ustanove naj se novi zakoni in pravice na demokratsko socijalni podlagi. 9.) Primerni davek se ima naložiti na vojne liferante in oderuhe. 10.) Tukajšnji kraji se imajo prej ko mogoče preskrbeti z živili in drugimi važnimi potrebščinami. 11.) Proti nastopu Italije na naših tleh, izrekamo svoje ogorčenje. Pričakujemo, da se skoraj rešijo naši bratje njih nasilstev.

— V St. Petru pri Novem mestu se je vršil zadnji nedeljo 12. t. m. javni shod J. D. S. Zborovanje — prvo te vrste v St. Petru — se je moralo vršiti na prostem pred gostilno vrlaga somišljenika Fr. Florjančiča, ki ima glavno zaslugo za lepo uspehi shod in za probujajo domačinov. Imenovani je otvoril shod z iskrenim nagovorom, nakar so govorili dr. Režek in prof. Majcen iz Novega mesta ter Ante Beg iz Ljubljane. Zborovalci so mirno vztrajali skoraj dve uri ter pazno sledili razlaganju. Sprejete so bili znane resolucije, nakar se je začelo vpisovanje. V najkrajšem času si izvolijo odbor za krajevno organizacijo. Kmalu se priredi v okraju še več shodov.

— V Petrovi vasi pri Črnomlju se je vršil pretečeno nedeljo pop. v ondofni šoli prav dobro obiskan shod J. D. S. Navzoči so bili skoraj vsi gospodarji iz občine z županom vred. Predsedoval je g. Mlakar. Član načelstva I. Zupan iz Ljubljane je govoril o sedanjem polit. in gospodarskem položaju, gđc. učiteljica Mara Tavčarjeva o zgodovini Jugoslovancev, predsednik pa o polit. preganjanih. Sprejete so bile predlagane resolucije soglasno. Ustanovila se je tudi krajevna organizacija ter je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: Iv. Grahek, župan, Petrova vas, podpredsednik: Mat. Simončič, Mihela vas št. 5, tajnik: gđc. Mara Tavčarjeva, učiteljica, blagajnik: Janez Jerman, Petrova vas, odborniki: Jakob Grahek, Petrova vas št. 16, Matija Abses, Mihela vas št. 15, Jakob Kočvar, Rutečna vas, Ivan Ivec, Paka, Jakob Kapš, Rožanc št. 11, Neža Grahek, Petrova vas št. 7.

Na shodu JDS na Vinici dne 29. decembra so bile sprejete sledeče resolucije: 1. Zahtevamo, da se takoj otvorijo redni sejmi. 2. Pozivljamo strankino vodstvo, da se bdločno zavzame za železniško zvezo Črnomelj - Ogulin. Dokler se pa ta zveza ne dogradi, naj da vlada za poštni promet Črnomelj - Vinica vsaj 1 avtomobil na razpolago. 3. Zahtevamo, da se takoj stori potrebne korake, da se zgradi telefonska zveza Bosiljevo - Vinica (7 km), s čemer bi se dosegla direktna brzovarna zveza Ljubljana - Zagreb. 4. Pozivljamo vlado, da stori potrebne korake, da nemški viteški red takoj povrne ves denar, ki ga je dobil za rekvirirane zvonove.

5. Pozivljamo vlado, da vpelje takoj prosto trgovino z vsemi predmeti. 6. Pozivljamo vlado, da prisili vnovčevalnico za živino, da izplača takoj vse zaostale zneske za rekvirirano živino. Prosimo vlado, da ukrene vse potrebno, da se vnovčevalnica opusti in vpelje prosta trgovina z živino. 7. Strankino vodstvo pozivljamo, da stori potrebne korake, da se odpošlje na Vinico deželni uradnik, ki ima nalogo, pregledati občinsko gospodarstvo, ki je vsled nesposobnosti župana v tako zanemarjenem stanju, da trpi cela občina vsled tega največjo škodo.

Shodl JDS v Beli Krajini. Na shodih JDS v Gradacu, Radovici, na Suhorju in v Petrovi vasi, ki so se vršili v decembru in začetkom januarja so bile sprejete poleg običajnih resolucij tudislednje: 1. Zahtevamo odločno, da vodstvo stranke stori pri Narodni vladi potrebne korake, da se začne na šolah Schulvereina v Vrčicah, Rodinah, Dobličih in Lazih takoj s slovenskim podukom ter odstavi tamošnje učiteljstvo, ki še sedaj na najnesramnejši način izziva slovensko ljudstvo. 2. Konstatiramo, da so vsi ti kraji popolnoma slovenske vasi, katerim so bile te šole urinjene le v germanizatorične svrhe s podporo prejšnje avstrijske vlade. Slovenske otroke se je vabilo v te šole s podkupovanjem staršev z velikimi darili itd. Proti staršem, ki se niso vklonili, se je postopalo z vsemi barskimi sredstvi prejšnjega policijskega sistema. 3. Istotako pozivljamo Narodno vlado, da takoj vpelje slovenski poduk v teh šolah in nastavi slovensko učiteljstvo.

Iz Dola pri Ljubljani. Naravnost neverjetno je, kaj si vse dovoljuje naš župnik na prižnici. Mesto da bi razlagal vero in sploh razpravljalo o verskih stvareh, v svojih govorih razpravlja o politiki. Pogodu mu ni, da smo se osamosvojili, njemu še vedno roji po glavi stara Avstrija s Habsburgovci na čelu. O potovanju naših odposlancev v Pariz, dr. Korošca, dr. Žerjava in dr. Čingrije, je zadnjo nedeljo govoril, da hodijo mogočniki okolo, v Pariz, in si pustijo kaditi. Namesto da bi ljudi vzpodbujali k narodni zavednosti, pa je dejal, da narodnost ne bo nobenega izveličala. Podobni izreki so vpleteni v skoraj vsako njegovo pridigo. Vpliv teh njegovih govorov se seveda potem kaže jasno pri njegovih župljanih. Koliko časa se bo še trpelo take škodljivce Jugoslavije.

Iz Dolskega. Tudi pri nas imamo ljudi, ki jim Jugoslavija ni po godu radi tega, ker ne morejo vršiti svojega posla tako naprej kakor pod staro Avstrijo. Je to Zupančič Rudolf in njegove sestre. Pred kratkim je bila revizija sladkorne zaloge. Trdili so, da ga nič nimajo, komisija pa ga je našla čez 80 kg. Vsled tega huda jeza na Jugoslavijo. Ob priliki narodnega praznika ujedinenja so imenovani odgovarjali ljudem, da naj ne izobešajo zastav in se norčevali iz njih. Zdaj pa odgovarjajo fantom, ki imajo po mobilizacijskem razglasu oditi k vojakom, da naj ne gredo, češ, vsak je neumen, kdor gre. Nočem nikomur nič slabega, toda čas je, da se takim ljudem pristržejo peruti.

Naredba proti ščuvanju zoper Jugoslavijo. Narodna vlada izda naredbo, s katero bo omogočeno pozvati na odgovornost vsakogar, ki bi ščeval proti državi ali skušal z lažnjivimi navedbami nahujskati ljudstvo proti sedaj veljavnemu državnemu ustroju. Pozdravljamo to naredbo, ker je že zadnji čas, da napravimo energično konec rovarjenju gotovih nemških in drugih temnih elementov.

V Solunu se nahajajo ti-le slovenski častniki jugoslovanske legije iz Italije: Stane Vidmar iz Ljubljane, Stanko Lavrenčič in ing. Kraigher iz Postojne, Likar iz Vojskega, Turk, Kuman in Prelovac iz Idrije, dr. Brenčič iz Celja. V celem je tu 56 slovenskih častnikov. Iz Rusije so prišli v Solun Fedor Šlajmer iz Ljubljane, dr. Štefančič iz Koroškega, prof. Kotnik iz Kranja in Golja iz Novega mesta. V Srbiji se nahajata Dragotin Rustja iz Trsta in Anton Batagelj iz Šturij. Poročniki dr. Tomo Tollazzi iz Logateca, Gregorič iz Trsta, dr. Trstenjak in Lorgier iz Spod. Štajerskega se nahajajo še na Murmanu v Rusiji sta tudi še Srečko

Lapajne iz Idrije in Alojzij Trusnovič iz Logateca. V Mitrovici na Kosovem služijo pri srbskem 24 polku ti-le vojaki: Jožef Peršin iz Iške vasi, Fran Bevčič iz Kanala in Fran Dujmovič iz Ostrovice pri Voloskem.

Odslovitev tujerodnega uslužbenstva pri južni železnici. Od železničarjev južne železnice je dobilo do danes odpustnico 100 uradnikov, 20 poduradnikov in 20 iz nižjih kategorij. Mnogo nemških uslužbencev pa je zapustilo službena mesta takoj ob preobratu.

Poverjenišvo za promet. **Odslovitev tujerodnega uslužbenstva pri državni železnici.** Od približno 300 nastavljenih železničarjev državne železnice jih je do danes dobilo odpustnico 241 in sicer 70 uradnikov, 108 poduradnikov in 63 iz nižjih kategorij. Mnogo nemških uslužbencev pa je zapustilo službena mesta takoj ob preobratu.

Poverjenišvo za promet. **Odslovitev tujerodnega poštnega uslužbenstva.** Iz službenih ozirov je bilo že v novembru in decembru 1918. odpuščeno mnogo tujerodnega poštnega uslužbenstva. V novembru je bilo to posebno potrebno na naši severni meji in v obče na Štajerskem. Z današnjim dnem je bilo odpuščeno iz poštne službe v slovenskem ozemlju države SHS v celoti 67 pragmatičnih uradnikov, 48 poštarjev in nadpoštarjev, 13 poštних ekspedientov, 109 oficijantov in aspirantov, 19 uradnih pomožnih moči in 60 slug.

Poverjenišvo za promet. **Občinski odbor v Trbovljah je razpuščen.** Za začasnega gerenta je imenovan deželni višji oficial Franc Mrcina, ki mu je pridelenih šest prisednikov.

Italijanske nasilje na Notranjskem. Iz Postojne poročajo, da so pred tremi dnevi aretirali gospoda Frana Paternostra, imejitelja Narodnega hotela. Zvezali so ga in odpeljali v Trst. Vzrok še neznan. Pričakujejo se še druge aretacije. Baje so sestavili Italijani listo bivših pristašev slovenske napredne stranke. Na Vipavskem so aretirali več oseb, ki so podpisale izjavo za Jugoslavijo.

Vpoklic v aktivno službovanje. Belgrajski listi poročajo, da izda vojno ministvo v najkrajšem času narekbo, ki zaukazuje popis vseh mlajših letnikov. Ti bodo vpoklicani v aktivno službovanje v zameno starih letnikov, ki se odpuste iz službe.

Rok za prošnje za vojaške podpore podaljšan. Narodna vlada je v seji dne 6. januarja t. l. sklenila, da se prošnje za prispevek za preživljanje, vpoklicancev ali ujetih, za naklonitve nujno potrebnim svojem invalidov, padlih, vsled vojne umrlih ali pogrešanih vojakov, za ameriške podpore podaljša do 31. januarja. Podpore se bodo dajale res le nujno potrebnim upravičencem. Vse te prošnje se morajo vložiti pri davkarijah.

Podpore invalidom. Invalidi, ki so vsaj 20% nesposobni za svoj poklic in res ne morejo izvrševati svojega dela in so res potrebni, imajo poleg invalidske pokojnine, če jim je že nakazana, pravico do naklonitev, ki znese po odstotkih njihove invalidnosti od 1 K do 1 K 60 v na dan. Invalidi, ki še nikdar niso bili pri superarbitraciji, naj pismeno potom orožništva prosijo na svoje vojno dopolnilno poveljstvo, da jih čimprej pokliče k superarbitraciji, pri kateri bodo takoj dobili izplačane primerne doklade. Da pa morejo njihovi res potrebni svoji prositi za naklonitev, naj se dajo takli invalidi pregledati pri okrajnem uradnem zdravniku in če jih bo spoznal vsaj za 20% nezmožne za poklic, potem njegovi res nujno potrebni svojci do 31. januarja pri svoji davkariji lahko prosijo za naklonitev.

Pokojnine invalidov, vojnih vdov in sirot. Vse te osebe že nekaj mesecev niso dobile svojih pokojnin z Dunaja po pošti. Narodna vlada se je veliko trudila, da doseže redno pošiljanje teh pokojnin. Dunajska poštna hranilnica in penzijska likvidatura

sedaj zopet redno posluje in sta ravnokar sporočili, da bodo vsi upravičenci dobili zastale zneske in pokojnino za januar še tekom tega meseca. Kdor bi denarja pa vendarle ne dobil, naj to z natančnimi podatki sporoči Jugoslovanskemu zastopstvu SHS, Dunaj I., Seilerstätte 30/I., ki bo izposlovalo hitro in ugodno rešitev.

Na zborovanju krajevne organizacije JDS v Semiču dne 22. decembra se je soglasno sklenilo, zahtevati od Narodne vlade, da odstrani nepriljubljenega in nedelavnega župana. Poleg tega poziva krajevna organizacija vlado, da začne čim preje z gradbo ceste od železniške postaje v Semiču.

Občni zbor telovadnega društva Sokol v Kamniku se vrši v soboto 18. prosinca ob 8. zvečer v dvorani društvenega doma z običajnim dnevnim redom.

Plaz zasul vlak. Na južnem Tirolskem je dne 7. t. m. pri postaji Schellenberg snežni plaz zasul vlak z begunci, ki so se vračali v po Italijanih zasedeno ozemlje. Vozovi so se zvrnili čez železniški nasip. Nekaj oseb je bilo pri tem ubitih in ranjenih. Nemci iz Inomosta so poslali na pomoč pomožni vlak, toda Italijani ga niso hoteli drugače pustiti čez demarkacijsko črto, kakor da se jim je predložil imenik vseh v vlaku se nahajajočih oseb, zdravnikov itd., da jih primerno zastražijo.

Med Črno goro in Francijo je nastala napetost. Črnogorski pooblaščenec Martinović je pri francoskemu generalu Venelu protestiral proti zadnjim dogodkom na Cetinju. Namesto da bi dobil pojasnilo, ga je general kratko malo odklonil.

Zarota v Črni gori.

Zarota v Črni gori s pomočjo Italijanov. Cetinjski tiskovni urad poroča: Nekoliko agentov bivšega kralja Nikole, a istočasno tudi italijanski, večinoma kompromitovane osebe izza časa avstrijske okupacije ali pa običajni defraudanti izza dobe reakcije, so poizkušali na čelu z bivšim ministrom za časa reakcije Jovanom Plamencem, zetom zloglasne rodbine Popović - Jabučani, s silo izrabiti obstoječe razmere v Črni gori z očitno pomočjo Italijanov, o kateri javno govore med ljudstvom. Posrečilo se jim je zavesti gotovo število ljudi. Razen materialne pomoči so obetali tudi intervencijo Italijanov, ki so v resnici tudi pred tem dogodkom ojačili svoje čete v Baru za poldrug bataljon vojakov ter hoteli tudi z vojsko iz Skadra ojačiti posadko v Viru, kar pa je preprečil francoski poveljnik. Našla so se tudi pisma, ki so očitno dokaz italijanskih intrig. Gibanje se je pričelo 2. decembra (po pravoslavnem kalendarju), a 24. decembra, na božični dan so uporniki poizkušali s silo zavzeti Cetinje. Istega dne so bili tudi z orožjem odbiti ter so imeli velike izgube. Boj je trajal ves božič in še dva dni pozneje, ker so bile zahteve upornikov nesprejemljive. Večina je končno položila orožje. En del je pobegnil v Kotor in odložil orožje, nekateri pa so pobegnili v Albanijo. Naših je 12 mrtvih in 60 ranjenih, nasprotnikov mnogo več, vendar pa še ni točnega poročila. Ranjeni uporniki so zahtevali, naj se jih odda v italijanske bolnišnice. Večina zapeljanih kmetov obsoja svoje starejšine. V vsej deželi vlada veliko ogorčenje proti bivšemu kralju Nikoli in Italijanom. Sedaj vlada v deželi zopet red in mir. V Črni gori so samo tri čete Jugoslovancev, ki se niso niti najmanj vmešavale v borbo Črnogorcev. Francoski general je bil na Cetinju in se o vsem osebno prepričal. Ta bratomorna borba, akoravno žalostna, je najboljši dokaz, kako so odločni Črnogorci, da branijo priporjeno svobodo tudi pred domačimi narodnimi neprijatelji.

All ste že plačali naročnino za „Domovino“ za l. 1919? Storitite to takoj! Naročnina znaša letno 12 K, polletno 6 K, in za 1 mesec 1 K.

Raznoterosti.

* **Umor pismonoše.** V hotelu Adlon v Berlinu so nedavno tega zadavljenega našli 58letnega denarnega pismonošo Langeja. Čin se je moral izvršiti dan poprej, potem ko je bil Lange že nekaj denarja dostavil. Ko se je odpravljaj na dostavljanje, je pri sebi imel 8000 mark čistega denarja in 41 denarnih pisem z večjimi zneski. Torba za dostavljanje in za denarna pisma sta se pri umorjencu našli nepoškodovani, toda izpraznjeni. Ropar je odnesel denar in denarna pisma. V sobi, kjer so našli umorjenca, je do včeraj stanoval neki Winterfeld iz Hamburga. Višje poštno ravnateljstvo in kriminalna policija sta razpisali 5000 mark nagrade tistemu, ki izsledí roparja.

* **Interesanten umor prostitutke na Dunaju.** V noči od 2. na 3. januarja tega leta je bila v četrtem dunajskem okraju v Mühlgasse umorjena žena trgovca Johanna Papier. Neznanec jo je zadavil z vrvjo. Udažala se je prostituciji ter so jo obiskavali ponoči razni možje. Interesantno je, da je njen mož stanoval v istem stanovanju ter spal v predsobi. Mož je živel od dohodkov svoje žene in je bila dvojica precej premožna. Ob času umora sta imela v stanovanju 20.000 K gotovine in več draguljev. V kritični noči je mož čul kliče na pomoč, a predno je vstal, je storilec že pobegnil. Našel je svojo ženo popolnoma nago ležati na tleh, z vrvjo okoli vratu. Storilec ji je pobral nekaj draguljev ter odnesel hišni ključ. V splošni zmedi se je storilec posrečilo s pomočjo ključa uiti. Za izsleditev morilca je razpisanih 1000 K nagrade.

* **»Gouvernement Cetinje«.** Guverner v Črni gori za časa okupacije je bil slayni Clam - Martinic, eden izmed gospodov tega vojaškega gouvernementa, ki se je najnesramnejše okoriščal z upravo, je bil major von English - Popovich. Ta človek je delal z živili kar je hotel in imel ogromne dobičke. Sploh je večina teh gospodov uradovala po skladiščih in drugodi tako, da je spravljala skupaj razno blago in ga pošiljala v zavojih domov. Najmanj 40 odstotkov raznega blaga je šlo tako iz Črne gore po isti poti, po kateri je prišlo, zlasti so odpošiljali sukno, opanke, rjuhe, usnje, sveče, tobak, riž, katerega je bilo obilo po zavzetju Benečije, moko, sladkor in mast. Polkovnik Letz je imel posebnega podčastnika, ki ni nič drugega delal, nego zavijal in pošiljal blago za polkovnika na Dunaj. Tako so nemške oficirske družine in druge poleg njih izborni živele. Vsak vojak, ki je šel na dopust v dotični kraj, je moral nesti s seboj kak zavoj za svoje visokih oficirjev. Nekateri podčastniki so se kar vozili gor in dol z ukradeno prehrano. Ubogi vojak je bil strgan in sestradan, gorko vodo je dobival za hrano in malo gnilega sočivja, živela pa so romala v zaledje ljudem, ki so bili že doma preskrbljeni.

* **Veliki nemški zrakoplovi,** ki se nahajajo sedaj v lasti entente, se porabijo najbrže za transatlantski trgovski promet. Tako poroča »Echo de Paris«.

* **Vojni dobavitelj nadvojvoda Leopold Salvator.** Avstrijski državni urad za vojsko na Dunaju poroča: Poizvedbe so dognale, da je nadvojvoda Leopold Salvator vojnemu ministrstvu od 25. oktobra 1914. do 1. junija 1917. oddal raznega sočivja za vojsko 11.280.400 kg. Stala je ta množina 65.315.674 kron. Nadalje je oddal v letih 1917. in 1918. komisijskim potom holandskega sočivja za 19.312.500 K. Skupne dobave je bilo torej 84.628.174 K. Sedaj se dožene še, kako je bilo s cenami za sočivje, kakšno je bilo sočivje in koliko milijonov je zaslužil gospod nadvojvoda v vojni.

* **Nikdar niso imeli dovolj.** Princ Feliks Parma, brat bivše cesarice Zite, je tudi služil v vojni, seveda na varnem, dalje časa pri 20. zboru. Ko je prišel nekoč cesar k temu zboru, je vzel princa v svoj avto in vozila sta se dolgo časa okoli. Razume se, da

je pri cesarju Karlu tudi zastoj jedel in pil. Ko pa se je vrnil, je predložil velik račun, primeren svojemu dostojanstvu seveda. Računski častnik se je dolgo časa branil, izplačati tak račun, končno pa se je moral vdati pritisku in princ je spravil v svoj žep veliko vsoto »stroškov za potovanje« s cestjem.

* **Avstrijske nadvojvodinje kot žene rezervistov.** Prišlo je na dan, da so visoke gospe avstrijske nadvojvodinje dobivale podpore za prehrano in stanovanje kot žene rezervistov. Seveda te podpore niso bile majhne. Vsak avstrijski nadvojvoda je bil častnik in seveda ne samo poročnik, ampak visok častnik. Žene drugih vpoklicancev so se borile za tisto vojaško podporo in še marsikatera je bila osleparjena za njo. Okrajne komisije so postopale avstrijsko - strogo. Visoke gospe nadvojvodinje pa so dobivale poleg drugih dohodkov še državno podporo kot žene rezervistov. Ti »rezervisti« niso stali v jarkih in niso bili izpostavljeni nikaki nevarnosti in nijeden izmed njih se ni vrnil kot invalid, dragi pa so bili ti rezervisti in njihove visoke gospe!

Listnica uredništva.

— **Pisec članka »Pomislite Slovenci«** nam je poslal pismo, v katerem pravi z ozirom na očitke, ki so se nahajali v omenjenem članku doslovno: »Odkrito obžalujem, da je učiteljstvo moje besede tako napak razumelo. Predobro poznam in previsoko cenim delo in križev pot teh najpožrtvovalnejših trpinov našega naroda, zato pa tudi razumem njihovo občutljivost. Res — roko na srce — boli me zavest, da bi se ta stan čutil od mene tudi samo en dan užaljenega. — To mojo izjavo lahko porabite v celém obsegu.«

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol 6 K.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Uredništvo in upravljanje:

Sodna ulica št. 6, pritličje desno.

Inserati po dogovoru.

Industrija za razsvetljavo

društvo z o. z.

Maribor ob Dravi, Gosposka ulica šte. 5.

Električne naprave za razsvetljavo za mline, žage in druge kraje.

**: Električni motorji, električni gladilniki, :
električne žepne svetilke.**

Naročite

Ljubljanski Zvon

najboljši slovenski leposlovni list. Izhaja vsak mesec in stane za celo leto 30 K, za pol leta 15 K. List ima zabavno in poučno vsebino. Prihodnje leto bo priobčeval poleg krajših povesti, novel in pesmi, velik zgodovinski roman dr. Ivana Tavčarja, ki se vrši v Škofjeloški okolici.

Novi naročniki se bodo sprejemali radi pomanjkanja papirja samo do 20. januarja 1919.

Ljubljanski Zvon se naroča pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Sodna ulica šte. 6.**

Ustanovljena
leta 1884.

„CROATIA“

Ustanovljena
leta 1884.

ZAVAROVALNA ZADRUGA V ZAGREBU

sprejema pod najugodnejšimi pogoji in najmodernejšimi tarifi ponudbe na zavarovanje proti škodi po ognju in streli ter razbitju steklenih šip, zavarovanje na doživetje in smrt, kakor tudi zavarovanja proti vltomu in telesnim nezgodam.

Prospekti se pošiljajo brezplačno in poštne prosto.

Glavni zastopnik za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Stanko Jesenko, Ljubljana, Stari trg št. 11.

Uradne ure ob delavnikih od 8—12 in od 2—6.

Slovenci, podpirajmo domačo jugoslovansko zavarovalnico!

Sposobni zastopniki sprejmejo se za vse kraje slovenske domovine.

Pobarvano blago

(črno, rdeče, modro, rjavo itd.) starih ponošenih, obledelih in včasih že zavrzanih oblik je uporabno **kot novo!**

Domače platno, pobarvano modro, je posebno trpežno.

Za naročila po pošti se uljudno priporoča

Prva in največja parna barvarnica in kemična čistilnica

Josip Reich, Ljubljana

Poljanski nasip števil. 4.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . K 10,000.000.—

Rezervni fond . . . K 2,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici (t. č. Ljubljani) in Celju.

Sprejema

vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

Promese
k vsakemu žrebanju.

Posojila
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje

vrednostnih papirjev v hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica

avstrijske državne
loterije.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

3%,

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

VIKTOR MEDEN

lastnik

veležganjarne
M. ROSNER & Comp. v Ljubljani

oddaja fino, pristno blago lastnega izdelka:

slivovico, sadjevec, konjak in rum.

Po znatno znižanih cenah.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrirana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3 1/4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.